

PENSIOEN

VLAAMS BELANG

Deze brochure is een publicatie van het Vlaams Belang - november 2023
Ver. uitg.: Tom Van Grieken, Madouplein 8/9, 1210 Brussel

Voorwoord

Na een leven lang werken is het tijd om te genieten van uw pensioen. Maar een van de belangrijkste vragen waar de Vlaming vandaag van wakker ligt, is of er nog geld zal zijn voor zijn of haar pensioen en of dat zal volstaan om de rekeningen te betalen? Jongeren blijken de hoop helemaal te hebben opgegeven. Zij rekenen niet meer op een deftig pensioen, zo blijkt uit alle studies. Ook ouderen hebben nog maar weinig vertrouwen, sinds gebleken is dat het Zilverfonds van minister Vandenbroucke (Vooruit) pure oplichterij was.

De afgelopen 35 jaar leverden de socialisten maar liefst twaalf ministers van Pensioenen. Dan weet u hoe laat het is. De socialisten zijn verantwoordelijk voor het wanbeheer, de financiële puinhoop en een oeverloos ingewikkeld pensioenstelsel met verschillende statuten, pijlers, berekeningswijzen, gunstregimes en fiscale voordelen.

Het Vlaams Belang wil het vertrouwen in het wettelijk pensioen herstellen. Het vormt immers een van de fundamenteën van onze sociale zekerheid. **Uw pensioen is een recht en moet een waarborg zijn voor een fijne oude dag na een leven lang werken.** Want wij Vlamingen werken keihard, betalen torenhoge belastingen en krijgen daar de laagste pensioenen voor terug. Dat moet en kan anders. Het vertrouwen herstellen doen we niet met enkele losse ingreepjes. Het vergt een grondige hervorming die ervoor moet zorgen dat het pensioenstelsel betaalbaar, transparant en rechtvaardiger wordt.

In deze brochure stellen wij u **ons pensioenplan** voor: een eengemaakt pensioenstelsel voor werknemers, zelfstandigen en ambtenaren, dat gebaseerd is op gewerkte uren, niet op leeftijd. Wie vroeger begint, kan dus vroeger stoppen of met pensioen op 65 jaar. Dat is logisch en rechtvaardig. Langer werken mag natuurlijk ook, voor wie dat wil en aankan. U zal altijd kunnen rekenen op een deftig minimumpensioen én een aanvullend pensioen in lokaal verankerde pensioenfondsen.

Enkel in een zelfstandig Vlaanderen is ons pensioenplan **haalbaar en betaalbaar**, dankzij de hoge werkzaamheidsgraad, het feit dat bijna 78% van de Vlamingen tussen 25 en 64 jaar aan het werk is en sociale bijdragen betaalt. Maar dan moeten er ook grenzen gesteld worden aan de massamigratie. Daarom pleiten wij voor een apart sociale zekerheidsstelsel voor migranten naar Deens voorbeeld.

Zo maken wij de belofte waar, die wij in ons sociaal-economisch programma deden: wie zijn best doet, zal een goed leven leiden.

Tom Van Grieken
Voorzitter

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	3
1. Huidig pensioenstelsel	6
1.1. Korte geschiedenis.....	6
1.2. Eerste pijler: drie statuten.....	7
(1) Repartitie.....	7
(2) Pensioenbedrag	8
(3) Pensioenuitgaven: 51,5 miljard euro.....	9
(4) Pensioenleeftijd: 63 jaar na 34 jaar werken	10
(5). Geografische spreiding	13
1.3. Tweede pijler	14
(1) Kapitalisatie.....	14
(2) Pensioenreserves: 101 miljard euro	15
(3) Fiscale uitgaven: 3,5 miljard euro	16
1.4. Derde en vierde pijler: 136 en 1.145 miljard euro	17
2. Toekomstig pensioenstelsel	19
2.1. Huidige problemen	19
2.2. Mislukte hervormingspogingen.....	21
2.3. Eerste principe: Eenvoud en rechtvaardigheid (sociaal pact)	23
2.4. Tweede principe: Pensioen naar werken (sociale verzekering).....	24
2.5. Derde principe: Solidariteit (sociale bijstand)	24
2.6. Vierde principe: Betaalbaarheid (sociaal-economische duurzaamheid).....	25
3. Pensioenplan van het Vlaams Belang	30
3.1. Hervormingstraject naar een eengemaakt pensioenstelsel	30
3.2. Eerlijker en eenvoudiger pensioenstelsel	31
(1) Gewerkte uren, niet leeftijd.....	31
(2) Algemeen aanvullend pensioen.....	33
(3) Gelijkgestelde periodes	33
(4) Wettelijk minimumpensioen.....	34
(5) Activerende inkomensgarantie voor ouderen.....	35
3.3. Gezin en pensioenopbouw	37
(6) Deeltijds opvoedersinkomen.....	37
(7) Overdraagbare pensioenrechten tussen partners	37

3.4. Betaalbaarheid.....	38
(8) Meer gewerkte en andere gelijkgestelde uren	39
(9) Vlaams betaalbaar pensioenstelsel	40
(10) Wettelijk maximumpensioen.....	40
(11) Aparte sociale zekerheid voor migranten	43
(12) Indexering op basis van woonplaats.....	44
(13) Lokale verankering van pensioenfondsen.....	44
4. Samenvatting	46
5. Referenties	48

1. Huidig pensioenstelsel

“Geniet van je pensioen!” De meeste mensen kijken uit naar die zee aan vrije tijd. Maar toch is het best wennen en even zoeken. Want hoe vullen we, na een leven lang werken, al die vrije tijd in? Waar hadden we voorheen nooit of te weinig tijd voor? Een reis, een hobby, of gewoon meer tijd doorbrengen met onze familie? Het pensioen is een nieuwe fase in het leven die de nodige voorbereiding vergt. Daarbij komen heel wat uitdagingen en vragen op ons af, niet in het minst van financiële aard. Uit recente cijfers blijkt dat 80% van de gepensioneerden niet rondkomt met zijn of haar wettelijk pensioen.¹ De inkomenskloof tussen het laatst verdiende loon en het pensioen maakt dat het pensioenbedrag dat wordt uitgekeerd in veel gevallen bedroevend laag is en dus absoluut niet volstaat om mee rond te komen. Volgens cijfers van Eurostat komt het gemiddelde Belgische wettelijke pensioen overeen met ongeveer 46 procent van het laatste loon. Het gemiddelde in de Europese Unie is 57 procent. Ook hier behoort België bij de slechtste leerlingen van de Europese klas.²

Meestal zijn de kosten voor de opvoeding van de kinderen en de afbetaling van het huis weggevallen maar er duiken andere kosten op. Ouder worden kost geld, het zijn geen luxe-uitgaven, maar geld dat naar gezondheidszorg en op nog latere leeftijd naar de opname in een rust- en verzorgingsinstelling gaat.

Het is wellicht een van de belangrijkste vragen waar de Vlaming van wakker ligt: zal er voldoende pensioen zijn? Kunnen we onze levensstandaard behouden? Het zijn vragen waar we bij het begin van onze loopbaan vaak te weinig bij stilstaan. Bovendien weten we niet hoe lang we zullen leven. Daarom heeft de overheid een sociale verzekering in het leven geroepen: het pensioen.

1.1. Korte geschiedenis

Het eerste wettelijke pensioenstelsel in België werd ingevoerd in 1844 en was enkel bedoeld voor ambtenaren en priesters. Vanaf 1850 kon iedereen vrijwillig sparen voor een pensioen met staatswaarborg bij de Algemene Spaar- en Lijfrentekas. De eerste verzekering werd ingevoerd in Duitsland in 1889. In België was het wachten op het eerste verplichte pensioenstelsel (op basis van zelf gespaard kapitaal) tot 1924 voor arbeiders en 1925 voor bedienden.

Na de Tweede Wereldoorlog werd het pensioenstelsel verder uitgebreid. In 1955 werd overgeschakeld van een ‘kapitaalstelsel’ naar een ‘omslagstelsel’ of repartitiestelsel, waarbij de pensioenen betaald worden door wie nu werkt. Tegelijk werden de wettelijke pensioenen fors opgetrokken. In 1956 werd ook een pensioenregeling voor zelfstandigen ingevoerd en in 1967 het brugpensioen.³ In 1973 werden de pensioenen welvaartsvast gemaakt. Pas in 2003 werd de Wet op de Aanvullende Pensioenen gestemd, die het kader voor aanvullende pensioenopbouw voor loontrekkenden in de tweede pijler vastlegt.

1 Michaël Van Droogenbroeck en Ewald Pironet (2022), *Investeren in de derde helft van je leven*, Tielt: Lannoo, 320 p.

2 Victor Van Driessche (2023), *In 9 op de 10 Vlaamse gemeenten geldt onderhoudsplicht*, Brussel: VRT, 20.4.2023, Geraadpleegd op 26.4.2023: <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2023/04/19/onderhoudsplicht-in-kaart/>

3 60 jaar voor ambtenaren en 55, 50 of zelfs 48 jaar voor werknemers uit de verouderde industrieën of failliete bedrijven.

Vandaag bestaat het pensioeninkomen uit **vier pijlers**:

- (1) het wettelijk pensioen,
- (2) het aanvullend pensioen,
- (3) het persoonlijk pensioen,
- (4) het spaargeld.

1.2. Eerste pijler: drie statuten

De eerste pijler is het wettelijk pensioen, dat maandelijks door de overheid wordt uitbetaald vanaf de pensioenleeftijd tot aan het overlijden en dat erg verschilt naargelang het professioneel statuut (werknemer, zelfstandige of ambtenaar).

(1) Repartitie

Zoals gezegd werkt deze eerste pensioenpijler volgens het 'omslagstelsel' of 'repartitiestelsel'. Dat betekent dat de sociale bijdragen van wie vandaag werkt, ook vandaag gebruikt worden om de pensioenen te betalen. De financiering van een dergelijk stelsel komt in het gedrang als het aantal inactieven sterk stijgt ten opzichte van het aantal actieven. De vergrijzing en/of een lage werkzaamheidsgraad hebben met andere woorden gevolgen voor de betaalbaarheid van de pensioenen. Zo'n omslagstelsel werkt als er een gezond evenwicht is tussen de werkenden die bijdragen en de gepensioneerden die ontvangen. Door de massale, vervroegde pensionering van de babyboomersgeneratie en vooral de lage werkzaamheid in Brussel en Wallonië⁴ is de druk op het wettelijk pensioenstelsel groot. Zonder hervormingen komt de betaalbaarheid onvermijdelijk in het gedrang.

De belangrijkste wettelijke pensioenstelsels zijn: het werknemersstelsel, het zelfstandigenstelsel en het stelsel van de statutaire ambtenaren. De bijdragen en de uitkeringen zijn verschillend voor elk van deze pensioenstelsels. Voor bepaalde beroepen bestaan er bijzondere pensioenstelsels bv. mijnwerkers, zeevarenden (onder Belgische vlag), vliegend personeel van de burgerluchtvaart en beroepsjournalisten.

In België ligt de wettelijke pensioenleeftijd momenteel op 65 jaar, maar die wordt verhoogd naar 66 jaar vanaf 2025 en 67 jaar vanaf 2030. Een vroegere pensioenleeftijd is mogelijk voor wie langer dan 40 jaar gewerkt heeft.⁵ Voor sommige ambtenaren ligt de leeftijdsgrens hoger (bv. magistraten), voor andere lager (bv. militairen, politie).

4 In 2022 bedroeg de Belgische werkgelegenheidsgraad van 20-64-jarigen 71,9%. In Vlaanderen is 76,7% van de 20-64-jarigen aan het werk, in Wallonië 65,7% en in Brussel 65,2%. Geraadpleegd op 23.4.2023: <https://statbel.fgov.be/nl/themas/werk-opleiding/arbeidsmarkt/werkgelegenheid-en-werkloosheid>

5 Vervroegd pensioen (vóór de wettelijke pensioenleeftijd) is mogelijk als er aan bepaalde leeftijds- en loopbaanvoorwaarden is voldaan, namelijk vanaf 60 jaar mits 44 loopbaan jaren, vanaf 61 of 62 jaar mits 43 loopbaan jaren of vanaf 63 jaar mits 42 loopbaan jaren. Voor de loopbaan jaren tellen alle gewerkte jaren mee van minstens een derde van een voltijdse baan (in België, de Europese Unie en Zwitserland) en alle niet-gewerkte maar gelijkgestelde periodes (wegens ziekte, werkloosheid, tijdskrediet, terbeschikkingstelling, militaire of burgerdienst, opvoeding van een kind van minder dan 6 jaar). Geregulariseerde studieperiodes tellen niet mee voor het vervroegd pensioen, wel voor het pensioenbedrag. Voor sommige beroepen wordt de loopbaanduur verhoogd met een coëfficiënt (bv. onderwijs, NMBS, leger, post, douane, brandweer).

(2) Pensioenbedrag

Het wettelijk pensioenbedrag voor werknemers is gelijk aan 60 of 75% van alle geïndexeerde jaarlonen gedeeld door 45 jaar, al naargelang het een pensioen voor een alleenstaande of een gezin betreft. Bij de berekening worden de jaarlonen vermenigvuldigd met de loopbaanbreuk (gewerkte jaren / 45 jaar) en eventueel verhoogd tot het minimumloon of begrensd door een loonplafond.⁶

Het wettelijk pensioenbedrag voor zelfstandigen is gelijk aan 60 of 75% van alle geïndexeerde jaarinkomens gedeeld door 45 jaar, opnieuw al naargelang het een pensioen voor een alleenstaande of een gezin betreft. De jaarinkomens die in aanmerking komen voor de berekening van het pensioen worden begrensd tot een maximuminkomen.⁷ Ook het zelfstandigenpensioen kan worden verhoogd tot het minimumpensioen.

Het wettelijk pensioenbedrag voor statutaire ambtenaren wordt anders berekend. Het is gelijk aan het gemiddelde jaarloon van de laatste 10 jaar vermenigvuldigd met een loopbaanbreuk op 60 jaar. Het pensioenbedrag wordt begrensd door een relatief maximum (75% of 45 gewerkte jaren) en een absoluut maximum.⁸

Het minimumpensioen is beschikbaar voor wie minstens 30 jaar gewerkt heeft. Het bedraagt voor een volledige loopbaan 1.563,44 euro per maand voor een alleenstaande of 1.953,68 euro per maand voor een gezin.

Daarnaast is er ook het overlevingspensioen, dit is een uitkering voor de huwelijkspartner na een overlijden en de inkomensgarantie voor ouderen (IGO), een aanvullende uitkering voor gepensioneerden die niet over voldoende financiële middelen beschikken. Het bedrag van de IGO hangt af van de bestaansmiddelen. Pensioenen zijn onderworpen aan een aparte (para) fiscale behandeling, waardoor er geen personenbelasting verschuldigd is tot 1.360 euro bruto per maand. Daarna gelden de progressieve tarieven. De sociale lasten zijn beperkt tot de ziekte- en invaliditeitsverzekering en bedragen 3,55% vanaf 1.991 euro bruto per maand.

(Para)fiscale lasten op pensioenen per maand (FOD Financiën, 7.3.2023)			
ZIV-bijdrage	0% < 1.920 euro	100%: 1.920-1.991 euro	3,55% > 1.991 euro
ZIV-bijdrage gezin	0% < 2.276 euro	100%: 2.276-2.359 euro	3,55% > 2.359 euro
Solidariteitsbijdrage	0% < 3.040 euro	ca. 44,2%: 3.040-3.402 euro	2% > 3.402 euro
Solidariteitsbijdrage gezin	0% < 3.514 euro	ca. 50,5%: 3.514-3.892 euro	2% > 3.891 euro
Begrafnisvergoeding ¹	0,5%		
Sociaal solidariteitsfonds ²	0% < 1.195 euro	100%: 1.195-1.204 euro	0,75% > 1.204 euro
Bedrijfsvoorheffing ³	0% < 1.360 euro	40%: 1.360-1.992 euro 45%: 1.992-3.447 euro	50% > 3.447 euro

1 Ambtenaren en Spoorwegen. 2 Spoorwegen. 3 Belastingvrije som + basisvermindering (1.842 euro) + aanvullende vermindering (379 euro).

6 Voor het werknemerspensioen bestaat er geen maximumbedrag, maar het loon waarmee rekening wordt gehouden in de pensioenberekening is onderworpen aan een loonplafond. In 2022 bedroeg het loonplafond 71.519,98 euro voor een volledig jaar. Daarboven worden dus geen hogere pensioenrechten opgebouwd, maar wel sociale bijdragen betaald (13,07% voor werknemers). Wie langer werkt, bouwt wel meer rechten op. Sinds 2012 worden bepaalde gelijkgestelde periodes slechts geteld aan het minimum gewaarborgd loon. In 2022 bedroeg deze loon-drempel 30.269,27 euro voor een volledig jaar.

7 Zelfstandigen betalen 20,5% sociale bijdragen op hun inkomen tot 70.857,99 euro. Daarboven betalen ze 14,16% sociale bijdragen zonder hogere pensioenrechten op te bouwen. Ze dragen dan enkel bij aan de solidariteit van het pensioenstelsel.

8 Het ambtenarenpensioen mag niet hoger zijn dan 46.882,74 euro per jaar aan de spilindex van 138,01. Geïndexeerd komt dat neer op 93.760,79 euro bruto per jaar (vanaf 01.12.2022 aan index 1,9999) of 7.813,40 euro bruto per maand. Geraadpleegd op 23.04.2023: <https://www.sfpd.fgov.be/nl/pensioenbedrag/berekening/maximumpensioen>

(3) Pensioenuitgaven: 51,5 miljard euro

In 2021 keerde de Federale Pensioendienst 51,5 miljard euro (10,3% bbp) uit aan wettelijke rust- en overlevingspensioenen, inclusief vakantiegeld, bijzondere pensioenstelsels en IGO. Er zijn daarvoor geen pensioenreserves aangelegd, want – zoals reeds gezegd – in 1955 werd beslist om van kapitalisatie over te stappen naar repartitie. Het Zilverfonds bleek een lege doos, aangezien de reserves enkel uit overheidspapier bestonden, de zogenaamde 'schatkistbons-Zilverfonds'. De regering belegde destijds in een schuldinstrument dat ze zelf uitgaf. Het Zilverfonds was eerder virtueel of een luchtballon te noemen. Van echte reserves was geen sprake en de herinvoering van een (gedeeltelijk) kapitalisatiestelsel werd nooit beslist (en vergt bovendien minstens twintig jaar).

De wettelijke pensioenen vormen weliswaar de grootste uitgavepost voor de overheid, ver boven de ziekteverzekering, maar de 51,5 miljard euro is een bruto-uitgave. Zowat een derde van de pensioenuitgaven vloeit terug naar de federale schatkist als belastingopbrengst.

Wettelijke pensioenen (2021)				
<i>in euro</i>	Werknemers	Zelfstandigen	Ambtenaren	Totaal
Rustpensioenen ¹	24.239.216.689	3.279.907.461	15.325.933.878	42.845.058.028
<i>Aantal rechthebbenden</i>	2.282.144	651.674	490.183	2.311.979 ³
Gem. bruto maandpensioen ²	1.363	891	2.978	1.669
Gem. netto maandpensioen ²	1.330	891	2.091	1.515
Overlevingspensioenen ¹	4.667.083.422	896.552.990	1.598.414.841	7.162.051.253
<i>Aantal rechthebbenden</i>	443.329	130.698	103.156	550.487 ³
Gem. bruto maandpensioen ²	1.054	1.092	1.840	1.198
Gem. netto maandpensioen ²	1.054	1.094	1.543	1.198
Rust- en overlevingspensioenen	28.906.300.111	4.176.460.451	16.924.348.719	50.007.109.281
<i>Aantal rechthebbenden</i>	2.275.473	782.372	593.339	2.491.417 ⁴
Gem. bruto maandpensioen ²	1.607	1.322	2.924	1.705
Gem. netto maandpensioen ²	1.480	1.317	2.061	1.536
Pensioenuitgaven	30.396.708.447	4.176.460.451	16.966.916.582	51.540.085.480
<i>Aantal rechthebbenden</i>	2.275.473	782.372	593.339	2.491.417 ⁴
Inkomensgarantie ouderen				698.039.936
<i>Aantal rechthebbenden</i>				108.709
Gem. IGO				519

¹ Zonder vakantiegeld.

² Gemiddelde bruto en netto maandpensioen o.b.v. een 'zuivere' loopbaan in een pensioenstelsel.

³ Rechthebbenden kunnen pensioenrechten in verschillende stelsels hebben opgebouwd.

⁴ 371.049 personen hebben recht op een rust- en overlevingspensioen.

Bron: Pensionstat.be. Geraadpleegd op 2.2.2023.

(4) Pensioenleeftijd: 63 jaar na 34 jaar werken

Leeftijd en voltijds gepresteerde jaren

In 2020 bedroeg de gemiddelde duur van de actieve loopbaan in België 32,7 beroeps-actieve jaren (waarvan 30,9 jaar werk en 1,9 jaar werkzoekend). Het zijn vooral de Vlamingen die aan de kar trekken met gemiddeld 34,8 jaren. In Wallonië bedroeg de loopbaan gemiddeld 30,8 jaar en in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 27,9 jaar. Uit cijfers van de Europese Commissie blijkt dat de gemiddelde duur van de actieve loopbaan in België ondertussen 34 jaar bedraagt.⁹ Ter vergelijking: Nederlanders hebben er een actieve loopbaan opzitten van 42,5 jaar voor ze met pensioen gaan.

⁹ Kamer van Volksvertegenwoordigers (2023), Antwoord van federaal minister Pierre-Yves Dermagne op schriftelijke vraag nr. 1213 van volksvertegenwoordiger Ellen Samyn over de gemiddelde duur van het beroepsleven, Brussel, 14.3.2023.

In januari 2022 waren er 2.226.108 gepensioneerden, waarvan er 216.698 jonger dan 65 jaar. De gemiddelde leeftijd waarop we met pensioen gaan, is 63 jaar en 1 maand.¹⁰ Bijna vier op tien werknemers gaat met vervroegd pensioen. De gemiddelde leeftijd onder werknemers bedraagt 62 jaar en 10 maanden voor arbeiders en 63 jaar en 10 maanden voor bedienden.¹¹ Bij de zelfstandigen gaat de helft vervroegd met pensioen. Vrouwen gaan gemiddeld later met pensioen, gemiddeld op 63 jaar en 6 maanden. Mannen stoppen gemiddeld vijf maanden vroeger. Ter vergelijking: in Nederland bedraagt de gemiddelde pensioenleeftijd 65 jaar en 3 maanden.

Duur van actieve loopbaan	2000	2010	2019	2020	2021
Nederland	35,5	38,9	41,0	41,0	42,5
EU – 27	32,3	34,0	35,9	35,6	36,0
België	30,2	32,5	33,6	33,4	34,0
Italië	28,5	29,7	32,0	31,2	31,6

Bron: Eurostat. Geraadpleegd op 3.2.2023.

Er zijn niet alleen opvallende verschillen tussen statuten en seksen maar ook tussen de voltijdse loopbaanjaren en de jaren die tellen voor de pensioenopbouw. Een jaar met een derde van een voltijdse tewerkstelling wordt namelijk als een volledig jaar geteld in de pensioenopbouw. Wie drie jaren één derde heeft gewerkt, zal dus drie jaren voor de pensioenopbouw hebben, terwijl er slechts één voltijds jaar gewerkt is.

Het gevolg is dat mannelijke werknemers gemiddeld 44 jaar pensioenrechten opbouwen over een gewerkte loopbaan van 30 jaar. Voor mannelijke zelfstandigen is dat 40 jaar op een carrière van 39 jaar en voor mannen met een gemengde loopbaan 41 jaar op 34 jaar. Ambtenaren hebben een gemiddelde loopbaan van 32 jaren achter de rug waarin ze 35 jaar lang pensioenrechten opbouwen.¹² Het verschil tussen het gemiddeld aantal pensioenjaren en gewerkte jaren bedraagt dus 14 jaar voor werknemers, 1 jaar voor zelfstandigen, 7 jaar voor gemengde loopbaners en 3 jaar voor ambtenaren.

Vrouwelijke werknemers bouwen gemiddeld 30 jaar pensioenrechten op over een loopbaan van 19 jaar. Voor vrouwen met een gemengd statuut is dat 26 jaar op 19 jaar en als zelfstandigen 18 jaar op 17 jaar. Vrouwelijke ambtenaren werken 28,7 jaar waarin ze 32,3 jaar aan pensioenrechten opbouwen. Het verschil tussen het gemiddeld aantal pensioenjaren en werkjaren bedraagt dus 11 jaar voor werknemers, 7 jaar voor gemengde loopbaners, 1 jaar voor zelfstandigen en 3,6 jaar voor ambtenaren.

10 Federale Pensioendienst (2023), *Jaarlijkse statistiek van de uitkeringsgerechtigden 2022*, Brussel: FDP, 229 p.

11 Ellen Van Grunderbeek (2022), *Steeds meer Belgen gaan vervroegd op pensioen. Pensioenonderzoek Acerta*, Brussel: Acerta. Geraadpleegd op 3.2.2023: <https://www.acerta.be/nl/insights/in-de-pers/steeds-meer-belgen-gaan-vervroegd-op-pensioen>

12 Hans Peeters en Guy Van Camp (2016), *Het belang en de samenstelling van gelijkgestelde periodes in de drie pensioenstelsels*, Brussel: Federaal Planbureau, 29 p.

Gelijkgestelde periodes

Alle gewerkte periodes tellen altijd mee voor het pensioen. Maar er zijn ook gelijkgestelde periodes die meetellen, zoals:¹³

- opzeg-, verbrekings- en ontslagvergoedingen
- werkloosheid (al dan niet deeltijds of met bedrijfstoeslag (SWT))
- ziekte en invaliditeit
- inactiviteit door handicap, arbeidsongeval of beroepsziekte
- verplichte arbeidsherverdeling (max. 624 dagen)
- tijdskrediet voor werknemers voor opleiding (max. 3 jaar)
- tijdskrediet voor werknemers voor zorg (max. 4,25 jaar voor een kind jonger dan 8 jaar)
- landingsbaan (4/5 vanaf 60 jaar)
- loopbaanonderbreking voor ambtenaren (max. 1 jaar of 5 jaar aan 80%)
- moederschapsverlof, vaderschapsverlof, adoptieverlof of pleegouderverlof
- ouderschapsverlof (max. 4 maanden voltijds of proportioneel voor een kind jonger dan 12 jaar)
- zorgverlof voor kinderen (max. 3 jaar voor een kind jonger dan 6 jaar)
- mantelzorgverlof, palliatief verlof of verlof voor medische bijstand
- jaarlijkse vakantie
- staking
- militaire dienstplicht
- (studiejaren zijn afkoopbaar)¹⁴

In de drie pensioenstelsels wordt niet evenveel gebruik gemaakt van gelijkgestelde periodes:¹⁵ Uit de cijfers van het Planbureau blijkt dat respectievelijk 30 en 37 percent van de pensioenopbouw van mannen en vrouwen, die met pensioen gingen in het stelsel van de werknemers, wordt gelijkgesteld. Het gaat vooral over periodes van werkloosheid (47% voor mannen en 49% voor vrouwen) en arbeidsongeschiktheid (14% bij mannen en 13% bij vrouwen). Bij de zelfstandigen bedraagt het aandeel respectievelijk 3 en 5 percent. Bij hen spelen vooral ziekte en invaliditeit (47% voor mannen en 86% voor vrouwen), studies

13 Federale Pensioendienst (2023), *Niet-gewerkte periodes*, Brussel: FDP. Geraadpleegd op 2.3.2023: <https://www.sfpd.fgov.be/nl/loopbaan/jaren/niet-gewerkte-perioden>

14 Federale Pensioendienst (2023), *Regularisatie van de studieperiodes*, Brussel: FDP. Geraadpleegd op 2.3.2023: <https://www.sfpd.fgov.be/nl/loopbaan/jaren/regulariseren/studieperioden>

15 Hans Peeters en Guy Van Camp (2016), *Het belang en de samenstelling van gelijkgestelde periodes in de drie pensioenstelsels*, Brussel: Federaal Planbureau, 29 p.

(41% voor mannen en 14% voor vrouwen) en legerdienst (12%) een belangrijke rol. Bij de ambtenaren tellen de gelijkgestelde periodes mee voor 10%, maar zij hebben ook recht op een ziektekrediet van 21 dagen per 12 maanden of 666 dagen over de loopbaan.

Uit recent onderzoek van KU Leuven en het Federaal Planbureau blijkt dat de gemiddelde startleeftijd van werknemers in België 21 jaar voor vrouwen en 22 jaar voor mannen bedraagt.¹⁶ De beroepsloopbaan start trouwens op steeds latere leeftijd: 19 (geboren in 1954), 21 (geboren in 1964), 23 (geboren in 1974) en 24 (geboren in 1984).

Daarna volgt een werknemersloopbaan zonder gelijkgestelde periodes van gemiddeld 25,2 resp. 21,0 gewerkte jaren. Worden daar de gelijkgestelde periodes, die meetellen voor de pensioenopbouw, aan toegevoegd, dan bestaat een gemiddelde loopbaan van werknemers uit 30,8 resp. 28,3 jaren. De gelijkgestelde periodes zijn dus goed voor ongeveer een vijfde van de opgebouwde pensioenrechten van mannen en een vierde bij vrouwen. Het gaat vooral over periodes van werkloosheid en ziekte (95%) en in mindere mate uit tijdscrediet (3%) en militaire dienst (2%).

De helft van de werknemers (48%) heeft een carrière van minder dan 20 jaren, een derde (34%) werkt tussen 20 en 40 jaren en de rest (19%) meer dan 40 jaren. Met de gelijkgestelde periodes ziet die verdeling er heel ander uit: 35% heeft minder dan 20 pensioenjaren, 22% tussen 20 en 40 pensioenjaren en 43% meer dan 40 pensioenjaren (24% zelfs meer dan 45 pensioenjaren). Volgens de onderzoekers zijn de kortere loopbanen als werknemer (< 10 jaar) vooral te wijten aan werken in het buitenland (i.c. migranten), als zelfstandige of in het huishouden.

(5) Geografische spreiding

Waar gaan die 2.491.417 pensioenen naar toe? Het merendeel (91%) wordt uitgekeerd aan gepensioneerden die in België wonen: 1.412.620 in Vlaanderen, 718.457 in Wallonië, 146.188 in Brussel en 218.535 in het buitenland. 2.235.347 pensioenen komen terecht bij mensen met de Belgische nationaliteit, 214.091 bij inwoners uit de Europese Unie en 41.169 bij burgers van buiten de EU.

Wettelijke pensioenen – regionale spreiding (2021)		
Aantal gepensioneerden	2.491.417	100,00%
- Belgische nationaliteit	2.235.347	89,72%
- nationaliteit uit EU-landen	214.091	8,63%
- nationaliteit uit niet-EU-landen	41.169	1,65%
- woonachtig in Vlaanderen	1.412.620	56,70%
- woonachtig in Wallonië	718.457	28,84%
- woonachtig in Brussel-Hoofdstad	146.188	5,87%
- woonachtig in buitenland	218.535	8,77%

Bron: Pensionstat.be. Geraadpleegd op 2.2.2023.

¹⁶ Joy Schols, Wim van Lancker, Hans Peeters, Greet De Vil en Guy Van Camp (2022), *De loopbaansamenstelling van (toekomstig) gepensioneerde werknemers*, Brussel: KU Leuven en Federaal Planbureau i.o.v. Pensionstat.be, p 2.

1.3. Tweede pijler

Bovenop het wettelijk pensioen kunnen werknemers en zelfstandigen ook een 'aanvullend pensioen' opbouwen. Bij werknemers gebeurt dat in een pensioenplan van de werkgever of de hele bedrijfssector of via een eigen vrij aanvullend pensioen (VAPW).¹⁷ Zelfstandigen kunnen een aanvullend pensioen opbouwen door scheep te gaan met een pensioenfonds of -verzekeraar. De wijze hangt af van het professioneel statuut:

- een aanvullend pensioen via de werkgever of bedrijfssector,
- een vrij aanvullend pensioen voor werknemers (VAPW),
- een vrij aanvullend pensioen voor zelfstandigen (VAPZ),
- een aanvullend pensioen als zelfstandig bedrijfsleider,
- een aanvullend pensioen voor de zelfstandigen actief als natuurlijk persoon (APZNP).

(1) Kapitalisatie

De tweede pensioenpijler werkt volgens het 'kapitalisatiestelsel'. De werkenden sparen en beleggen dus hun eigen centen en bouwen zo een aanvullend pensioenkapitaal op. Bij pensionering wordt het gespaarde bedrag uitbetaald bovenop het wettelijk pensioen in de vorm van een kapitaal of lijfrente (d.i. een maandelijks bedrag tot aan het overlijden). In 2003 werd de Wet Aanvullende Pensioenen (WAP) ingevoerd, waardoor opgebouwde aanvullende pensioenrechten niet langer verloren gingen bij de overstap naar een andere werkgever.

Het voordeel van een aanvullend pensioen is dat de gepensioneerden over een zelf gespaard kapitaal beschikken en niet afhankelijk zijn van de werkende generatie. De tweede pijler verlicht zo de druk op de eerste pijler. Maar het nadeel is dat kapitaal kwetsbaar is voor inflatie en schommelingen in de rentevoeten en aandelenkoersen. Daarom zijn beide pijlers noodzakelijk. Waar de eerste pijler sterk afhankelijk is van de sociaal-economische ontwikkelingen, is de tweede pijler afhankelijk van de evolutie op de financiële markten. Dankzij beide pijlers wordt het risico gespreid.

Er bestaan trouwens verschillende formules. Het sparen en beleggen in een aanvullend pensioen kan individueel of collectief gebeuren, bij een pensioenfonds of pensioenverzekeraar en met een vast rendement of vaste bijdrage. In dat laatste geval neemt de gepensioneerde het financiële risico, maar kan het pensioenfonds ook een hoger pensioen uitkeren omdat het minder buffers moet aanhouden om een vast rendement te kunnen betalen in slechtere beurstijden.

Statutaire ambtenaren hebben geen aanvullend pensioen. De tweede pijler is er vooral voor werknemers in de rijkere economische sectoren en voor zelfstandigen. Veel werknemerspensioenen komen door die tweede pijler trouwens hoger uit dan de wettelijke pensioenen van statutaire ambtenaren. Door de toename van het aantal contractuele ambtenaren (in een werknemersstatuut) is ook voor hen (sinds 1 juli 2019) een tweede pijler uitgebouwd.

¹⁷ Vanaf 1 januari 2030 mogen de aanvullende pensioenen van arbeiders en bedienden niet meer verschillend worden behandeld. De wet van 15 mei 2014 brengt aanpassingen in deze zin aan in de Wet op de Aanvullende Pensioenen (WVAP).

(2) Pensioenreserves: 101 miljard euro

Er zijn 144 instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening (IBP) en 25 pensioenverzekeraars actief in België. Deze laatste beheren 81,1% van de opgebouwde reserves.

60.762 werkgevers bieden 123.441 ondernemingsplannen aan, waarbij 2.088.530 werknemers zijn aangesloten, goed voor 59,3 miljard euro. 57 sectoren bieden 80 sectorplannen aan, waarbij 2.278.940 werknemers zijn aangesloten, op zijn beurt goed voor 5,4 miljard euro. Zelfstandigen hebben voor 31,5 miljard euro aan reserves opgebouwd.

In totaal zijn er ruim vier miljoen deelnemers, waarvan drie miljoen actieve deelnemers (76% van de werknemers en 57% van de zelfstandigen). Werkgevers en deelnemers storten jaarlijks ongeveer 3,8 miljard euro aan bijdragen (2019). Eind 2022 bedroegen de totale kapitaalreserves in de tweede pijler 101,4 miljard euro of 18,7% van het bbp (2022). Daarvan neemt een werknemer op het einde van zijn loopbaan gemiddeld 49.136 euro mee naar huis. Het aanvullend pensioen voor een zelfstandige bedraagt gemiddeld 98.726 euro.

Aanvullende pensioenen (2022)	aantal deelnemers	gem. reserve in euro	tot. reserve in euro
Formules	5.164.683	19.571	101.078.010.993
- sectorplan	2.278.940	2.386	5.437.550.840
- collectief ondernemingsplan	2.080.831	28.438	59.174.671.978
- individueel ondernemingsplan	7.699	17.966	138.320.234
- werknemersregelingen	328.734	14.779	4.858.359.786
- VAPW	1.074	1.953	2.097.522
- VAPZ	527.726	18.776	9.908.583.376
- zelfstandig bedrijfsleider	246.220	86.936	21.405.381.920
- APZNP	6.568	23.179	152.239.672
Pensioenverzekeraars	3.362.571	24.365	81.929.042.415
- tak 21	3.014.286	23.881	71.984.163.966
- tak 23	71.899	12.920	928.935.080
- gemengd	276.386	32.624	9.016.816.864
Pensioenfondsen	1.789.002	10.686	19.117.275.372
Andere pensioentoezeggingen	13.110	2.517	32.997.870

Bron: Pensionstat.be. Geraadpleegd op 2.2.2023.

Aanvullende pensioenen (2022)	
Aantal deelnemers	4.125.664 (100,0%)
- aandeel van werknemers	3.516.331 (85,2%)
- aandeel van zelfstandigen	353.160 (8,6%)
- aandeel gemengde loopbaan	256.173 (6,2%)
Aantal actieve deelnemers	3.064.726 (74,3%)
- werknemers aan het werk	76%
- zelfstandigen aan het werk	57%
- statutaire ambtenaren	0%
Aantal passieve deelnemers*	1.060.938 (25,7%)

*Geen verdere opbouw van pensioenrechten. Bron: Pensionstat.be. Geraadpleegd op 2.2.2023.

Aanvullende pensioenen (2022)	
Verworven reserves	in euro
- totaal	101.079.000.000
- totaal bij verzekeraars	81.929.000.000
- totaal bij pensioenfondsen	19.150.000.000
- gemiddelde 18-65 jaar	24.500
- mediaan 18-65 jaar	3.566
- gemiddelde 56-65 jaar	61.790
- mediaan 56-65 jaar	10.133
- gemiddelde 56-65 jaar als werknemer	49.136
- <i>mediaan 56-65 jaar als werknemer</i>	6.885
- gemiddeld 56-65 jaar als zelfstandige	98.726
- mediaan 56-65 jaar als zelfstandige	33.849

Bron: Pensionstat.be. Geraadpleegd op 2.2.2023.

(3) Fiscale uitgaven: 3,5 miljard euro

De tweede pijler wordt dus gefinancierd door vrijwillige stortingen van werkgevers en zelfstandigen in een bedrijfs- of sectoraal pensioenfonds of pensioenverzekering. Daarvoor ontvangen zij wel aanzienlijke fiscale voordelen op het vlak van patronale bijdragen, bedrijfsvoorheffing en roerende voorheffing. Het Planbureau berekende dat de fiscale uitgaven voor het aanvullend pensioen 3,5 miljard euro bedragen: 2 miljard voor werknemers en 1,5 miljard voor zelfstandigen.¹⁸

Er zijn ook grenzen aan de fiscale uitgaven. Zo bepaalt de 80 procentregel dat de bijdragen fiscaal aftrekbaar zijn, voor zover het wettelijk en aanvullend pensioen samen niet meer bedragen dan 80% van de laatste normale bezoldiging (zowel van werknemers als van zelfstandigen). De bijdragen zijn ook onderworpen aan een premietaks van 4,4% en een bijzondere patronale bijdrage van 8,86%.

¹⁸ Hans Peeters en Joy Schols (2021), *Belastinguitgaven voor tweedepijlerpensioenen in België. Een analyse van de omvang van de overheidssubsidies voor werknemers en zelfstandigen*, Brussel: Federaal Planbureau, 60 p.

Fiscale en parafiscale behandeling van het aanvullend pensioen							
Fase	Voordelige regeling voor werknemers		Voordelige regeling voor zelfstandigen			Pensioensparen (derde pijler)	
	Werkgever	Werknemer	Zelfstandigen	Bedrijfsleiders	Zelfstandigen (nat. pers.)	Werknemers	Zelfstandigen
Stortingen	4,4% premietaks		geen premietaks	4,4% premietaks		n.v.t.	
	8,86% werkgeversbijdrage	25% werkgeversbijdrage	geen sociale bijdrage 13,07% werknemersbijdrage			25% werkgeversbijdrage	14,16 of 20,5% degressieve sociale bijdrage
	0,0% werknemersbijdrage	13,07% werknemersbijdrage				n.v.t.	
	mogelijk 3% overschrijdingsbijdrage		geen overschrijdingsbijdrage	mogelijk 3% overschrijdingsbijdrage	geen overschrijdingsbijdrage	n.v.t.	
	geen personenbelasting	30% belastingvermindering	geen personenbelasting	geen personenbelasting	30% belastingvermindering	personenbelasting met 30% belastingvermindering op max. 990 euro	
	geen gemeentelijke opcentiemen	wel gemeentelijke opcentiemen	geen gemeentelijke opcentiemen		wel gemeentelijke opcentiemen	gemeentelijke opcentiemen	
Interessen	geen roerende voorheffing		geen roerende voorheffing			30% roerende voorheffing	
	9,25% roerende voorheffing op winstdeelname		9,25% roerende voorheffing op winstdeelname				
Uitkeringen	0 - 3,55% ziekte- en invaliditeitsbijdrage		0 - 3,55% ziekte- en invaliditeitsbijdrage			10% op kapitaal (na 60 ^{ste} jaar) of personenbelasting (voor 60 ^{ste} jaar)	
	0 - 2% solidariteitsbijdrage		0 - 2% solidariteitsbijdrage				
	10 - 16,5% op kapitaal, progressieve belasting op rente		kapitaal omgezet in rente, progressieve belasting op rente	10 - 16,5% op kapitaal, progressieve belasting op rente			
	gemeentelijke opcentiemen		gemeentelijke opcentiemen				

Hans Peeters en Joy Schols (2021), o.c., Brussel: Federaal Planbureau, p. 25.

1.4. Derde en vierde pijler: 136 en 1.145 miljard euro

De derde pijler wordt ook 'pensioensparen' genoemd. Eigenlijk is het een vorm van sparen op lange termijn, eerder dan pensioenopbouw. Maar het zorgt wel voor een extra reserve bovenop het wettelijk en aanvullend pensioen, dat wordt gespaard door een individuele inleg in speciale pensioenfondsen met een beperkt fiscaal voordeel (max. 30% belastingvermindering op 990 euro of max. 25% op 1.270 euro in 2022).

Pensioensparen kan gebeuren bij de meeste banken en verzekeringsmaatschappijen in België. In het eerste geval wordt de reserve opgebouwd op een pensioenspaarrekening bij een fonds zonder gegarandeerd minimumrendement. Zo'n pensioenspaarfonds belegt immers in aandelen en obligaties, en het rendement hangt af van de beursevolutie. In het tweede geval wordt een pensioenspaarverzekering (tak 21 of 23) geopend met een jaarlijks minimumrendement en eventuele rendementsbonus, afhankelijk van de beleggingsresultaten van de verzekeraar.

De kapitaalreserves in de derde pijler bedragen 136 miljard euro, waarvan 90 miljard bij verzekeringsinstellingen en 46 miljard bij pensioenfondsen.¹⁹ De derde pijler is dus zeker een succes qua omvang en bekendheid, maar voor de spaarders is het rendement beperkt.

We vermelden ten slotte nog de vierde pijler die alle andere vormen van sparen omvat. Het gaat om reserves op zichtrekeningen, spaarrekeningen, beleggingsrekeningen, aandelen en levensverzekeringen, maar evenzeer om vastgoed. Vooral een eigen huis blijkt de beste garantie voor een financieel zorgeloze dag. Het financieel vermogen van de Belgen wordt trouwens geraamd op 1.500 miljard euro en het vastgoedvermogen op 1.700 miljard euro, evenveel als het vermogen van alle Nederlandse pensioenfondsen samen.²⁰ Het netto roerend vermogen van particulieren (na aftrek van schulden) bedroeg 1.145 miljard euro in 2022.²¹

19 Nationale Bank van België (2023), Financiële rekeningen van België – Financieel vermogen per sector – 2021, Brussel: NBB. Geraadpleegd op 3.2.2023: <https://stat.nbb.be/>

20 Christopher Warisse (2022), *Is home ownership still affordable in Belgium?*, Brussels, National Bank of Belgium, NBB Economic Review 2022/12, 19 p.

21 Nationale Bank van België (2022), *Perscommuniqué - Financiële rekeningen van België (2022-II)*, Brussel: NBB, 12 oktober 2022.

2. Toekomstig pensioenstelsel

2.1. Huidige problemen

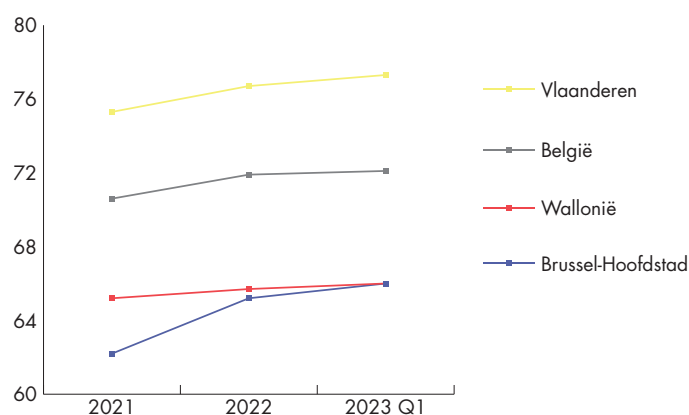
De sociale zekerheid, waaronder het pensioenstelsel, wordt gefinancierd door verplichte sociale bijdragen van werkgevers en werknemers. Maar die bijdragen dekken slechts 60% van de uitgaven door de sociale zekerheid. De rest wordt bijgepast met belastingen zoals BTW, accijnzen, roerende voorheffing en met een dotatie van de federale overheid om de rekening te doen kloppen.

De financiering van het wettelijk pensioenstelsel hangt dus in grote mate af van de economische activiteit en het aantal werkenden, die de belastingen en verplichte sociale bijdragen afdragen. Hoe meer mensen er aan de slag zijn, hoe makkelijker het is om de pensioenen te betalen. Er zijn landen, zoals Nederland, Zweden, Noorwegen en Tsjechië, waar de werkzaamheidsgraad²² meer dan 80% bedraagt. In 2022 bedroeg de Belgische werkgelegenheidsgraad van 20-64-jarigen 71,9%. In Vlaanderen is echter 77,3% aan het werk, in Wallonië slechts 65,0% en in Brussel 66,0%.²³ Daarnaast is ook de levensverwachting fors gestegen, waardoor de betaalbaarheid van de pensioenen in het gedrang komt.

Uit internationaal vergelijkend onderzoek blijkt dat de sociale duurzaamheid van ons wettelijk pensioenstelsel behoorlijk is, maar dat de betaalbaarheid onder zware druk staat.²⁴ Dat is het logische gevolg van de vergrijzing en stijgende levensverwachting gekoppeld aan het lage aantal werkzame personen vooral in Brussel en Wallonië, en de relatief korte loopbaan.

Uit berekeningen van de Europese Commissie (2022) blijkt dat België tussen 2024 en 2028 het primair structureel begrotingssaldo met 7,8% zou moeten verbeteren om de schuld gewoon nog maar te stabiliseren.²⁵ Van de vereiste 7,8% bbp is 3,9% bbp nodig voor de opvang van de vergrijzingskosten, waarvan 1,7% van de toekomstige pensioenfactuur. Dat is een van de hoogste cijfers in de Europese Unie. België wordt dan ook tot de hoge risicolanden gerekend.

Werkzaamheidsgraad 20-64 jarigen (Statbel)

22 De werkzaamheids- of werkgelegenheidsgraad is het gedeelte van de bevolking dat werkt binnen de groep op beroepsactieve leeftijd.

23 Geraadpleegd op 23.3.2023: <https://statbel.fgov.be/nl/themas/werk-opleiding/arbeidsmarkt/werkgelegenheid-en-werkloosheid>

24 David Knox et al. (2021), *Mercer CFA Institute Global Pension Index. Pension reform in challenging times*, New York: Mercer, 94 p.

25 European Commission - Directorate-General for Economic and Financial Affairs (2022), *Fiscal Sustainability Report - Volume 1*, European Economy Institutional Paper 17, Luxembourg: Publication Office of the European Union, 237 p.

Het Mercer CFA Institute, dat jaarlijks de duurzaamheid, adequaatheid en betrouwbaarheid van de pensioenstelsels in de belangrijkste economieën doorlicht, geeft België dan ook een pensioen-rating C+. Dat betekent dat ons pensioenstelsel grote risico's loopt, die dringend moeten worden aangepakt. Ook dit instituut verwijst daarbij in het bijzonder naar de betaalbaarheid of financiële duurzaamheid.

Uit cijfers van Eurostat blijkt dat de levensverwachting sinds 1990 met bijna 6 jaar flink is toegenomen. De afhankelijkheidsratio (de verhouding van 65-plussers tot de beroepsbevolking) is daardoor gestegen van 24,6 naar 33,0 procent. In Vlaanderen en Wallonië bedraagt de ratio respectievelijk 35,7 en 32,5 procent. In Brussel is de ratio weliswaar fors gedaald naar 20,9%, maar toch zet dat weinig zoden aan de dijk. De afhankelijkheidsratio is weliswaar een belangrijke drijver van de toegenomen pensioenfactuur en geeft een indicatie van de (on) betaalbaarheid van een overslagstelsel.²⁶ Maar nog belangrijker is een te lage werkzaamheidsgraad, want de wettelijke pensioenen worden betaald door wie nu werkt.

De betaalbaarheid komt dus vooral in het gedrang, omdat amper 72,1 procent van de beroepsbevolking aan de slag is en bijdragen betaalt. In Vlaanderen bedraagt die werkzaamheidsgraad gelukkig 77,3 procent. Maar, zoals eerder vermeld, in Wallonië en Brussel bedraagt die amper 65,0 en 66,0 procent. Bovendien verdienen Walen en Brusselaars beduidend minder en betalen zij bijgevolg minder belastingen en sociale premies. Zij zullen de pensioenen dus niet betalen. Integendeel.

Bijgevolg is de voorzieningsratio nog lager. Voor elke 65-plusser in dit land zijn er maar twee personen op beroepsactieve leeftijd daadwerkelijk aan het werk. Het probleem is het grootst in Wallonië (50,4%). Vlaanderen (47,7%) zit rond het Belgische gemiddelde (47,1%) en onder het Europees gemiddelde (49,1%). In Brussel zijn er weliswaar drie mensen aan de slag per 65-plusser, maar het gaat om amper een tiende van de beroepsbevolking (470.200 op 4.735.100). Het zijn dus niet de Brusselaars die de pensioenen betalen.

De financiële situatie is in feite nog ernstiger dan de voorzieningsratio doet uitschijnen. Want niet alleen is slechts 70,6 procent van de beroepsbevolking effectief aan het werk, er zijn ook veel vroegtijdig gepensioneerden (jonger dan 65 jaar). Daardoor bedraagt de pensioenratio, dat is de verhouding van gepensioneerden tot werkenden, vandaag al ruim 60 procent en stijgt die de komende jaren naar maar liefst 85 procent. Dat is bijna één werkende per gepensioneerde.

En er is nog een probleem. In de beroepsactieve periode tussen 20 en 64 jaar bedraagt de actieve loopbaanduur in België gemiddeld amper 34 jaar. Dat is 8,5 jaar korter dan in Nederland of Zwitserland. Steeds minder werkenden betalen dus gedurende een korte periode bijdragen voor een steeds grotere groep gepensioneerden. Bovendien werken Vlamingen ook meer dan Walen en Brusselaars, die gemiddeld 1,5 uur per week of 66 uur per jaar of ruim anderhalf jaar minder werken op een loopbaan.

Deze feiten hebben tot gevolg dat, zonder hervorming, de uitgaven voor het wettelijk pensioen stijgen met 1,4 miljard euro per jaar. Tegen 2030 zal de pensioenfactuur gestegen zijn met 9,7 miljard euro tot 14,0% bbp (+1,8 procentpunt). Het piekplateau wordt bereikt in de periode 2050-2070 wanneer de wettelijke pensioenen 15,2% bbp opslorpen. Dat is een stijging met 3,0 procentpunt of 16,2 miljard euro (in prijzen van 2022).²⁷

26 Federal Planning Bureau (2020), *Economic Policy Committee's Ageing Working Group*, Belgium: Country Fiche 2020, Brussels: ECOFIN, p. 21 (table 10).

27 Federal Planning Bureau (2020), *Economic Policy Committee's Ageing Working Group*, Belgium: Country Fiche 2020, Brussels: ECOFIN, p. 21 (table 10).

2.2. Mislukte hervormingspogingen

Al sinds de jaren negentig wijzen academici op de (on)betaalbaarheid van de pensioenen als gevolg van de vergrijzing en dalende geboortecijfers.²⁸ In 2001 werd in de schoot van de Hoge Raad van Financiën zelfs een 'Studiecommissie voor de Vergrijzing' opgericht, die jaarlijks verslag doet over de budgettaire en sociale gevolgen van de vergrijzing.

Tot nu toe staken de beleidsverantwoordelijken hun kop in het zand of namen ze kleine, maar vooral verkeerde maatregelen. De socialisten spannen de kroon. De afgelopen 35 jaar leverden zij 27 jaar lang de ministers van Pensioenen. Sinds 1988 zijn er maar liefst 12 ministers van Pensioenen van socialistische strekking de revue gepasseerd. Dat zegt natuurlijk ook veel over het wanbeheer inzake pensioenen en over de financiële puinhoop die ze hebben achtergelaten.

Een van die ministers van Pensioenen was Frank Vandenbroucke. Hij richtte in 2001 het Zilverfonds op, waarin overheidsobligaties zaten waarmee de pensioenen betaald gingen worden. Dat is alsof u een schuldbriefje schrijft aan uzelf, waarin u belooft uzelf geld te geven. Pure oplichterij. In 2016 werd die lege doos dan ook opgedoekt.

Om minister Bruno Tobback uit 2007 te parafraseren, hij kende de oplossingen, alleen wist hij niet hoe hij daarna nog herkozen raakte. Een dronken en lallende minister Michel Daerden kwam in 2010 in de Senaat niet verder dan de belofte van een "groenboek, en daarna witboek."

In 2022 slaagde minister Karine Lalieux er zelfs in een pensioenhervorming voor te leggen, waardoor de pensioenfactuur nóg meer zou stijgen. Het gevolg was dat haar socialistische partijgenoot Thomas Dermine, staatssecretaris voor Relance, het zelfs nog niet aandurfde om ons deel (847 miljoen euro) van de Europese middelen uit de Herstel- en Veerkrachtfaciliteit op te vragen. Het zou geweigerd worden.²⁹

Voor de volledigheid: drie socialistische ministers van Pensioenen, Alain Van der Biest, Leona Detiège en Marie Arena, werden in hun latere carrière aan de kant geschoven wegens fraude. Ons pensioenstelsel is decennialang mismeeesterd door de socialisten. Het is niet makkelijk om die puinhoop op te kuisen, maar niets is onmogelijk.

28 Ronny Lesthaeghe en Patrick Deboosere, *De demografische componenten van de bevolkingsveroudering in de Belgische economische context. Een exploratie op lange termijn* (p. 81-117) en Marie-Jeanne Festjens, *Het pensioen. Een lange termijn contract versus het schrikbeeld van de vergrijzing* (p. 271-331), in: Marc Despontin en Marc Jegers, eds. (1995), *De sociale zekerheid verzekerd?*, Brussel: VUB Press, vol. 1, 684 p.

29 De Lobel, Peter (2023), *Interview Thomas Dermine. 'Eerst pensioenen op orde zetten, dan pas EU-miljoenen vragen'*, *De Standaard*, 13 januari 2023.

Ministers of staatssecretarissen van pensioenen			
Alain Van der Biest	PS	1988	1990
Leona Detiège	Vooruit	1988	1992
Gilbert Mottard	PS	1990	1992
Freddy Willockx	Vooruit	1992	1994
Marcel Colla	Vooruit	1994	1999
Frank Vandenbroucke	Vooruit	1999	2004
Bruno Tobback	Vooruit	2004	2007
Christian Dupont	PS	2007	2008
Marie Arena	PS	2008	2009
Michel Daerden	PS	2009	2011
Vincent Van Quickenborne	VLD	2011	2012
Alexander De Croo	VLD	2012	2014
Daniel Bacquelaine	MR	2014	2020
Karine Lalieux	PS	2020	nu

Om de stijging van de pensioenuitgaven wat te temperen, neemt de federale regering af en toe een maatregel, maar meestal maakt ze een verkeerde keuze. Een opvallende maatregel was de stelselmatige verhoging van de pensioenleeftijd naar 67 jaar (vanaf 2030) door de ministers Vincent Van Quickenborne en Alexander De Croo. Deze maatregel viel niet alleen uit de lucht, hij schiet ook volledig aan zijn doel voorbij.

Ten eerste is niet de leeftijd belangrijk, maar wel het aantal gewerkte uren. Ten tweede blijkt de maatregel volledig contraproductief, want de voorbije jaren is de leeftijd waarop werknemers op wettelijk pensioen gaan nog verder gedaald.³⁰ In 2021 ging bijna 53 procent op 65 jaar met pensioen en 26 procent op 60 of 61 jaar. In 2017 ging nog 61 procent op 65 jaar met pensioen en slechts 21 procent op 60 of 61 jaar. Het aandeel werknemers die op de wettelijke leeftijd van 65 jaar met pensioen gaan, daalt dus ondanks de verhoging van de pensioenleeftijd. De reden is dat vele zestigers gebruik maken van de regeling van vervroegd pensioen na een lange loopbaan (zie hierboven), ook al moeten ze daarvoor een deel van hun pensioenbedrag opgeven.

Een ander *'fausse bonne idée'* dat steeds opduikt, is het pensioen met punten dat werd uitgedokterd door – professor – Frank Vandenbroucke.³¹ Tijdens de loopbaan zouden we punten per jaar verzamelen, die op onze individuele pensioenpuntenrekening worden gezet.³² Die punten zouden dan omgezet worden in een pensioen in euro wanneer de pensioenleeftijd werd bereikt. Wat een punt waard was, zou blijken op het moment van de pensionering en kon verschillen van jaar tot jaar.

Aangezien een gepensioneerde niet weet wat een pensioenpunt waard zal zijn op het moment van pensionering en dus wat de hoogte van zijn of haar wettelijk pensioen zal zijn,

30 Centrale Raad voor het Bedrijfsleven en Nationale Arbeidsraad (2023), *De financiële en sociale houdbaarheid van de pensioenen, de tweede pijler en de gezinsdimensie van de pensioenen*, Brussel: CRB, Advies 2023-0653, en NAR, Advies 2.354, 9 pag.

31 Commissie Pensioenhervorming (2014), *Een sterk en betrouwbaar sociaal contract. Voorstellen van de Commissie Pensioenhervorming 2020-2040 voor een structurele hervorming van de pensioenstelsels*, Brussel: FOD Sociale Zekerheid, 193 p.

32 Een werknemer zou 1 punt verwerven als hij meer dan 104 dagen had gewerkt en het gemiddelde bruto jaarloon verdiende. Een zelfstandige zou 1 punt krijgen als hij het gemiddeld aangegeven inkomen had verdiend.

leidt dit stelsel tot grote sociale en financiële onzekerheid. Dat tast het vertrouwen aan, waardoor ook onverstandige spaarbeslissingen worden genomen tijdens de loopbaan.

Naast de (on)betaalbaarheid is het pensioenstelsel, net zoals het belastingstelsel, geworden tot complexe koterij door de verschillende statuten, pijlers, berekeningswijzen, uitzonderingsregimes, aanvullende rechten en fiscale gunstregimes. Daardoor ontstaat een gevoel van onrechtvaardigheid en onzekerheid over de financiële houdbaarheid. Hervormingen dringen zich dan ook op. Daarover is al veel inkt gevloeid. Uit het uitgebreid wetenschappelijk en beleidsmatig onderzoek in binnen- en buitenland kunnen vier principes van een robuust pensioenstelsel worden afgeleid.³³

2.3. Eerste principe: Eenvoud en rechtvaardigheid (sociaal pact)

Uit vele onderzoeken en enquêtes blijkt dat de bevolking geen vertrouwen meer heeft in de pensioenstelsels. Er is onrust over de financierbaarheid en ontmoediging door de complexiteit, waardoor mensen niet weten op welk pensioen ze mogen rekenen. Het vertrouwen moet hersteld worden in een nieuw sociaal pact: wie zijn best doet, zal in Vlaanderen kunnen rekenen op een degelijk pensioen.

Het pensioenstelsel moet eenvoudig en makkelijk te begrijpen zijn, zodat iedereen een eerlijk pensioen naar werken krijgt en niemand oneerlijk bevoordeeld wordt. Dat vereist dat er een duidelijke band is tussen de gewerkte uren en de sociale bijdragen aan de ene kant en de hoogte van het pensioen aan de andere kant, zodat de bijdragen niet als verdoken belastingen worden beschouwd.

Een belangrijke vereenvoudiging is de integratie of gelijkvormigheid van de verschillende wettelijke stelsels, aangezien mensen vandaag in verschillende statuten werken, waarbij de vlag vaak niet de lading dekt. Daarom moeten de verschillen tussen de statuten worden weggewerkt. Er moet één eengemaakt wettelijk stelsel in voege treden (op basis van repartitie) én iedereen moet een aanvullend pensioen opbouwen (op basis van kapitalisatie) voor grotere uitgaven op latere leeftijd.

33 Zie o.a. Camila Arza and Martin Kohli, eds. (2008), *Pension reform in Europe. Politics, policies and outcomes*, London: Routledge, 220 p.; Karl Hinrichs (2021), *Recent pension reforms in Europe: More challenges, new directions. An overview*, *Social Policy & Administration* 55, p. 409–422; Igor Guardiancich and Mattia Guidi (2022), *The political economy of pension reforms in Europe under financial stress*, *Socio-Economic Review* 20/2, p. 817-840; Erik Schokkaert, Pierre Devolder, Jean Hindriks and Frank Vandenbroucke (2020), *Towards an equitable and sustainable points system. A proposal for pension reform in Belgium*, *Journal of Pension Economics & Finance* 19/1, p. 49-79; Marta Peris-Ortiz, José Álvarez-García, Inmaculada Domínguez-Fabián and Pierre Devolder, eds. (2020), *Economic Challenges of Pension Systems A Sustainability and International Management Perspective*, Cham: Springer, 482 p.; Commissie Pensioenhervorming (2014), *Een sterk en betrouwbaar sociaal contract. Voorstellen van de Commissie Pensioenhervorming 2020-2040 voor een structurele hervorming van de pensioenstelsels*, Brussel: FOD Sociale Zekerheid, 193 p.; Organisation for Economic Co-operation and Development (2021), *Pensions at a Glance 2021. OECD & G20 Indicators*, Paris: OECD Publishing, 222 p.; David Knox et al. (2021), *Mercer CFA Institute Global Pension Index. Pension reform in challenging times*, New York: Mercer, 94 p.; European Commission - DG Economic and Financial Affairs (2021), *The 2021 Ageing Report. Economic & Budgetary Projections for the EU Member States (2019-2070)*, Brussels: European Commission, Institutional Paper 148, 375 p.

2.4. Tweede principe: Pensioen naar werken (sociale verzekering)

Het pensioen moet ouderen een gepaste levensstandaard garanderen, wanneer ze niet meer aan het werk zijn. Die periode is hopelijk lang en gelukkig, maar kan helaas ook kort zijn. De kosten van een heel lang leven kunnen bijna niet bijeen gespaard worden tijdens het actieve leven. Daarom dienen deze kosten, net zoals andere kosten, verzekerd te worden. Dat is wat het wettelijk pensioen doet: het biedt een solidaire verzekering voor de kosten van het leven na de actieve loopbaan, dat voor elke mens anders en onvoorspelbaar is.

Om een gepaste levensstandaard te garanderen, moet de hoogte van het pensioen gekoppeld zijn aan de hoogte van het inkomen, waarop gedurende de loopbaan pensioenbijdragen zijn betaald.³⁴ Daarom moet de vervangingsratio minstens 60% en idealiter 65 tot 80% van het gemiddelde inkomen tijdens de loopbaan bedragen. Volgens cijfers van Eurostat komt het gemiddelde Belgische wettelijke pensioen overeen met 46 procent van het laatste loon. Het gemiddelde in de EU is 57 procent.³⁵ De tweede en overige pijlers spelen daarin ook een belangrijke rol. Verder moeten er heldere afspraken worden gemaakt over de 'referentieloopbaan', die het aantal te werken uren bepaalt en de pensioensopbouw per uur.

2.5. Derde principe: Solidariteit (sociale bijstand)

Het pensioen moet mensen met een laag inkomen of een korte loopbaan evenzeer een menswaardige oude dag garanderen en beschermen tegen het armoederisico.³⁶ In elk pensioenstelsel moet er solidariteit worden ingebouwd met kortgeschoolden, korte loopbaners (wegens onbetaalde zorgtaken) en sociaal kwetsbaren. Die solidariteit bestaat uit:

- een inkomensgarantie voor ouderen,
- de invoering van een fatsoenlijk en rechtvaardig minimumpensioen, zowel qua hoogte als qua arbeidstijd, dat minstens 10% hoger ligt dan de inkomensgarantie voor ouderen,
- de verdeling en overdracht van pensioenrechten tussen partners in functie van onbetaalde zorgtaken (die geen beslag legden op overheidsuitgaven).

Daarnaast moet er voor iedereen een (aanvullend) pensioenkapitaal worden opgebouwd, dat ingezet kan worden voor grote uitgaven op latere leeftijd, zoals bijvoorbeeld de aanpassing van de eigen woning aan medische noden.

34 Vervangingsratio: pensioen / vroeger arbeidsinkomen (laag in België). Uitkeringsratio: gemiddelde pensioen / gemiddelde arbeidsinkomen.

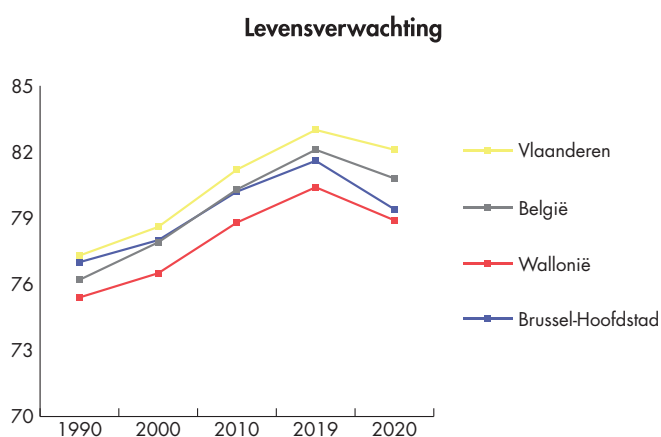
35 Victor Van Driessche (2023), *In 9 op de 10 Vlaamse gemeenten geldt onderhoudsplicht*, Brussel: VRT, 20.4.2023, Geraadpleegd op 26.4.2023: <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2023/04/19/onderhoudsplicht-in-kaart/>

36 Armoederisico = beschikbaar inkomen < 60% mediaan beschikbaar inkomen.

2.6. Vierde principe: Betaalbaarheid (sociaal-economische duurzaamheid)

Ook de volgende generaties hebben recht op behoorlijke pensioenen (sociale duurzaamheid) tegen aanvaardbare lasten (financiële duurzaamheid). De pensioenfactuur moet dus betaalbaar blijven, nu én in de toekomst. Zonder een grondige hervorming van het pensioenstelsel dreigt een financieel debacle. Daar moet je geen groot genie voor zijn. De stijging van de levensverwachting, de vroegtijdige pensionering, de korte loopbanen en de ondermaatse werkzaamheidsgraad in Wallonië en Brussel zorgen ervoor dat steeds minder mensen steeds meer pensioenen moeten betalen.

Hoe zorgen we ervoor dat onze pensioenen voldoende hoog zullen zijn voor een zorgeloze oude dag en tegelijkertijd gefinancierd kunnen worden door een voldoende aantal werkenden? Dat is de uitdaging waarvoor we staan en waarvoor het Vlaams Belang een hervormingstraject heeft uitgetekend.

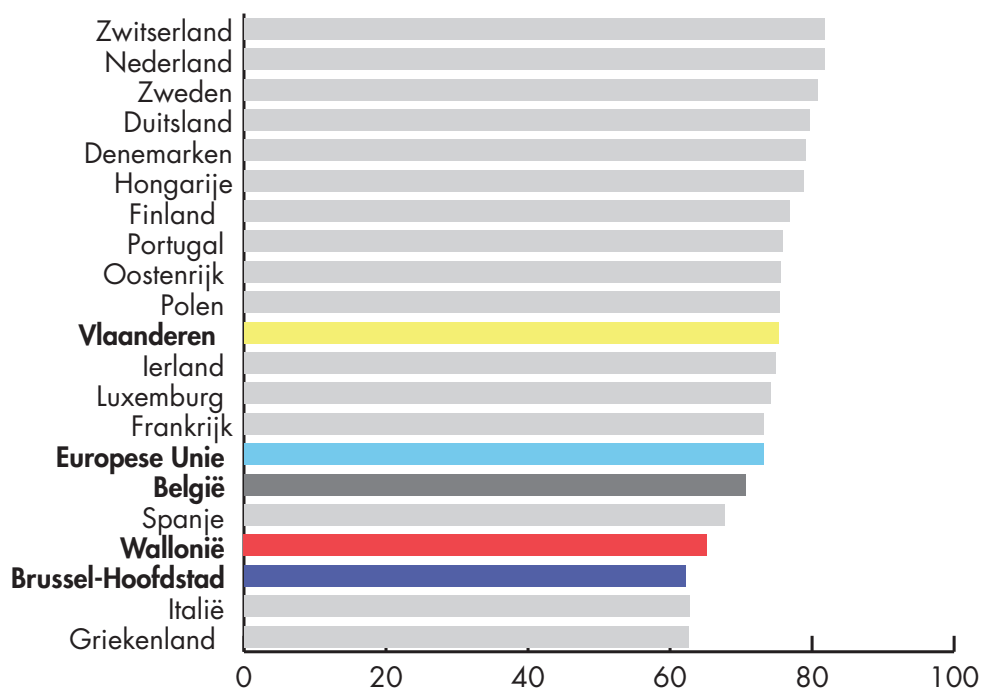

Bron: Eurostat. Geraadpleegd op 3.2.2023.

Bevolking 65+ / 20-64	1990	2000	2010	2019	2020	2021
Brussel-Hoofdstad	29,2	28,0	22,6	21,1	21,1	20,9
Luxemburg	21,1	23,3	22,4	22,4	22,6	22,8
Ierland	21,9	19,3	18,3	24,0	24,5	25,1
Polen	17,3	20,5	21,0	28,4	29,6	30,6
Zwitserland	23,5	24,8	27,0	30,0	30,4	30,7
Oostenrijk	24,6	25,1	28,7	30,5	30,9	31,2
Spanje	23,2	26,7	26,5	31,9	32,2	32,5
Wallonië	26,6	28,7	27,5	31,7	32,3	32,5
België	24,6	28,1	28,6	32,2	32,7	33,0
Nederland	20,8	21,9	25,1	32,6	33,1	33,7
Hongarije	22,5	24,4	26,5	31,6	32,8	33,8
Denemarken	25,9	24,1	27,5	33,7	34,3	34,9
Zweden	30,8	29,6	31,0	35,0	35,3	35,5
Vlaanderen	23,3	27,8	30,3	34,7	35,2	35,7
Duitsland	23,6	26,0	34,1	35,9	36,4	36,9
Frankrijk	23,9	27,1	28,3	35,9	36,8	37,3
Portugal	23,0	26,5	29,9	37,0	37,5	38,1
Griekenland	23,0	28,3	31,1	37,6	38,1	38,8
Italië	24,2	29,1	33,7	38,6	39,4	40,1
Finland	21,7	24,5	28,3	38,4	39,4	40,3

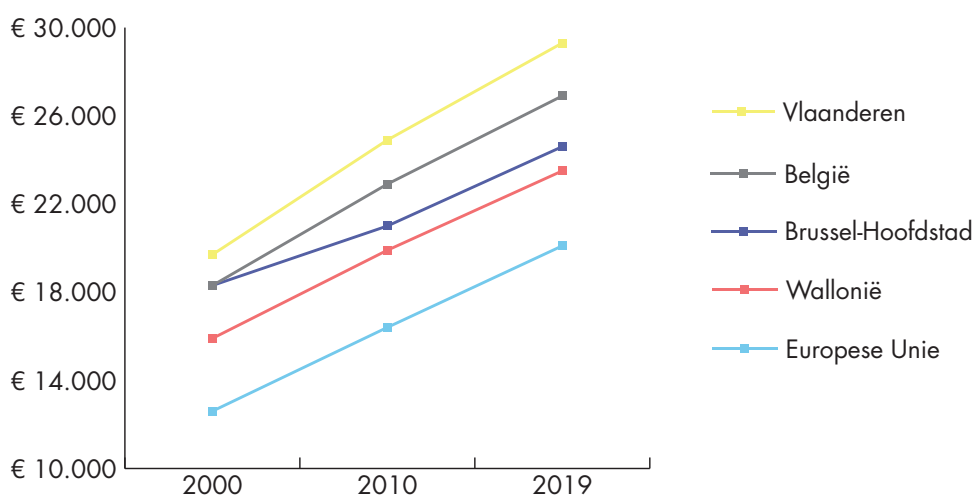
Bron: Eurostat. Geraadpleegd op: 3.2.2023.

Werkzaamheidsgraad (20-64 jaar) 2021

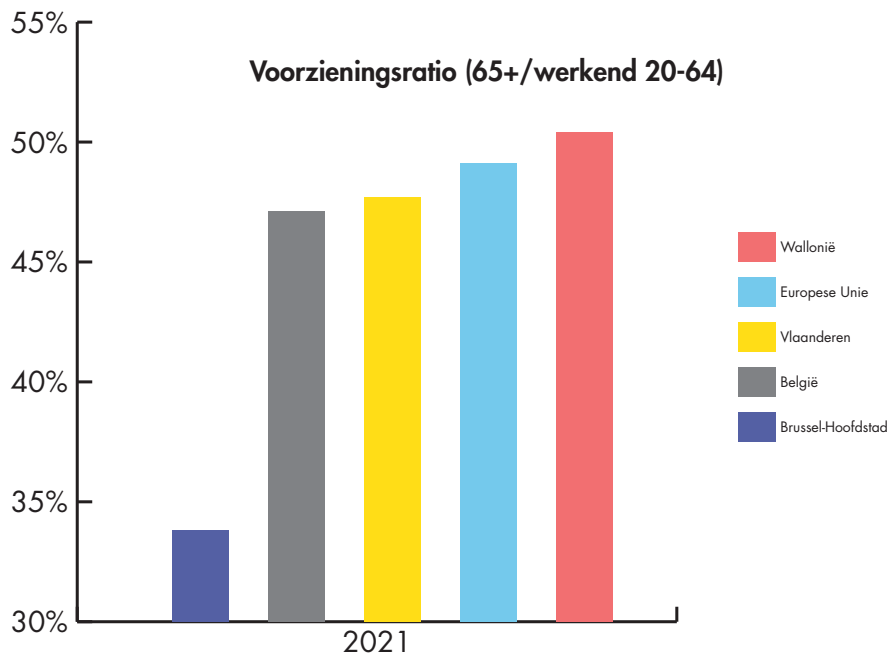

Bron: Eurostat. Geraadpleegd op 3.2.2023.

Primair inkomen per inwoner

Bron: Eurostat. Geraadpleegd op 3.2.2023.

Bron: Eurostat. Geraadpleegd op 3.2.2023.

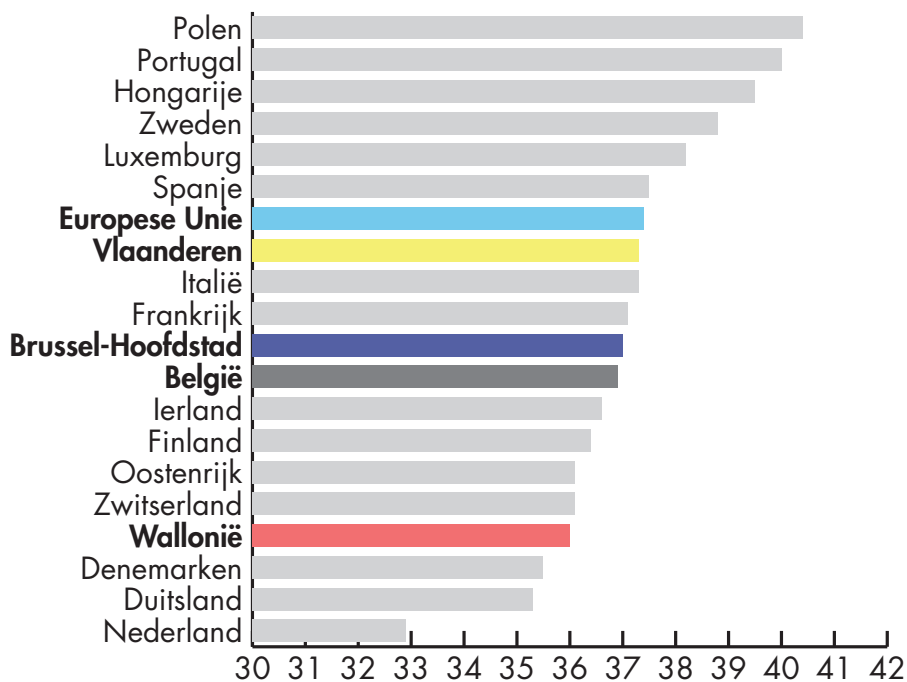
Pensioenratio							
in duizenden	2019	2030	2040	2050	2060	2070	2019-2070
Gepensioneerden	2.951	3.410	3.640	3.750	3.836	3.912	+962
Werkenden	4.861	4.941	4.861	4.747	4.653	4.602	-259
Pensioenratio (a)	60,7 %	69,0 %	74,9 %	79,0 %	82,5 %	85,0 %	+24,3 ppt
65-plussers	2.186	2.679	2.999	3.142	3.245	3.311	+1.125
Beroepsbevolking (20-64 jaar)	6.723	6.611	6.515	6.386	6.261	6.210	-513
Afhankelijkheidsratio (b)	32,5 %	40,5 %	46,0 %	49,2 %	51,8 %	53,3 %	+20,8 ppt
Systeemefficiëntie (a/b)	1,9	1,7	1,6	1,6	1,6	1,6	-0,3

Bron: Federal Planning Bureau (2020), *Economic Policy Committee's Ageing Working Group, Belgium: Country Fiche 2020*, Brussels: ECOFIN, p. 24 (table 12).

Duur van actieve loopbaan	2000	2010	2019	2020	2021
Nederland	35,5	38,9	41,0	41,0	42,5
Zweden	36,9	40,0	42,0	42,0	42,3
Zwitserland	39,8	40,8	42,7	42,5	42,3
Denemarken	38,3	39,0	40,1	40,0	40,3
Finland	36,4	36,8	38,9	38,8	39,3
Duitsland	34,3	36,8	39,1	38,7	38,8
Ierland	33,2	35,3	37,5	36,9	38,4
Oostenrijk	33,5	36,0	37,7	37,5	37,9
Portugal	35,7	36,9	38,3	37,6	37,6
Frankrijk	31,9	34,0	35,4	35,2	36,2
Europese Unie	32,3	34,0	35,9	35,6	36,0
Hongarije	27,5	29,2	34,5	34,3	36,0
Spanje	30,9	34,5	35,4	34,7	35,6
Luxemburg	29,2	31,6	33,9	34,1	34,9
Polen	31,1	31,6	33,6	33,5	34,3
België	30,2	32,5	33,6	33,4	34,0
Griekenland	31,4	32,3	33,2	32,8	32,9
Italië	28,5	29,7	32,0	31,2	31,6

Bron: Eurostat. Geraadpleegd op 3.2.2023.

Gemiddelde aantal werkuren per week (2021)

Bron: Eurostat. Geraadpleegd op 3.2.2023.

Pensioenratings (Mercer CFA)			
IJsland	84.2	A	Uitstekend robuust pensioenstelsel met goede uitkeringen, dat financieel duurzaam en hoogst betrouwbaar is.
Nederland	83.5	A	
Denemarken	82.0	A	
Israël	77.1	B+	Gezond pensioenstelsel met vele goede kenmerken, maar op enkele vlakken ook met ruimte voor verbetering.
Noorwegen	75.2	B+	
Australië	75.0	B+	
Finland	73.3	B	
Zweden	72.9	B	
Verenigd Koninkrijk	71.6	B	
Singapore	70.7	B	
Zwitserland	70.0	B	
Canada	69.8	B	
Ierland	68.3	B	
Duitsland	67.9	B	
Nieuw Zeeland	67.4	B	Pensioenstelsel met enkele goede kenmerken, maar ook met grote risico's en/of tekortkomingen die moeten worden aangepakt.
België	64.5	C+	
Hong Kong	61.8	C+	
Verenigde Staten	61.4	C+	
Frankrijk	60.5	C+	
Maleisië	59.6	C	
Spanje	58.6	C	
Colombia	58.4	C	
Saoedi-Arabië	58.1	C	
Polen	55.2	C	
China	55.1	C	
Peru	55.0	C	
Brazilië	54.7	C	
Zuid-Afrika	53.6	C	
Italië	53.4	C	
Oostenrijk	53.0	C	Pensioenstelsel met enkele wenselijke kenmerken, maar ook met grote zwakheden en/of hiaten die moeten worden aangepakt.
Taiwan	51.8	C	
Indonesië	50.4	C	
Japan	49.8	D	
Mexico	49.0	D	
Korea	48.3	D	
Turkije	45.8	D	
Indië	43.3	D	
Filipijnen	42.7	D	
Argentinië	41.5	D	
Thailand	40.6	D	

Bron: David Knox et al. (2021), Mercer CFA Institute Global Pension Index. Pension reform in challenging times, New York: Mercer, 94 p.

3. Pensioenplan van het Vlaams Belang

Het pensioenplan van het Vlaams Belang staat niet op zichzelf. Het is ingebed in een ruimere nationalistische visie op economie, werk en gezin. Het Vlaams Belang staat sociaal-economisch stevig in het midden. Het kiest voor een sociaal gecorrigeerde markteconomie en het herstel van de sociale welvaartstaat. Dit model zorgde in de gouden jaren zestig voor echte economische en sociale vooruitgang. Maar eind jaren zeventig moest het wijken voor het neoliberalisme: een losgeslagen vrije markteconomie gekenmerkt door liberalisering, deregulering, privatisering en open grenzen.

Het Vlaams Belang wil een nieuw sociaal contract afsluiten met alle Vlamingen. Daarin wordt de sociale welvaartsstaat hersteld. De Vlamingen kunnen opnieuw rekenen op een degelijke sociale bescherming, eerlijke belastingen en meer koopkracht. Kortom, wie zijn best doet, zal een goed leven leiden. Dat is de weg om het vertrouwen in de toekomst te herstellen en een nieuwe renaissance van Vlaanderen in te luiden.

Een belangrijk onderdeel van de Vlaamse sociale bescherming is het pensioen, dat bedoeld is om ouderen een inkomen en een behoorlijke levensstandaard te verschaffen, wanneer zij geen inkomen uit werk meer hebben. Het huidige pensioenstelsel is te complex door de verschillende statuten, pijlers, berekeningswijzen, gunstregimes, soorten aanvullende pensioenen en fiscale uitgaven. Bovendien dreigt het stelsel onbetaalbaar te worden door de opa-boom en de massamigratie. Er is dus dringend nood aan een structurele hervorming, die leidt tot een duidelijk, rechtvaardig en betaalbaar pensioenstelsel dat zorgt voor een behoorlijke levensstandaard na pensionering.

3.1. Hervormingstraject naar een eengemaakt pensioenstelsel

Het doel is het vertrouwen in het wettelijk pensioenstelsel te herstellen. Het recht op pensioen moet een waarborg zijn voor een fijne oude dag met een gepaste levensstandaard na een leven lang werken.

Het vertrouwen herstellen doen we niet met enkele losse ingreepjes. Het vergt een grondige hervorming die er in de eerste plaats moet voor zorgen dat het pensioenstelsel betaalbaar, transparant en rechtvaardig is. Daarom wil het Vlaams Belang een nieuw eengemaakt pensioenstelsel invoeren met dezelfde rechten voor werknemers, zelfstandigen en ambtenaren.

Een eengemaakt stelsel mag geen verre droom zijn. Daarom stelt het Vlaams Belang een hervormingstraject voor met maatregelen die de bouwstenen vormen van een nieuw pensioenstelsel. Wie nu begint te werken, stapt in het nieuwe stelsel. Wie al langer aan het werk is, stapt ook in, maar behoudt zijn historische pensioenrechten uit het oude stelsel.

Wat zijn de concrete maatregelen die het Vlaams Belang voorstelt, om een robuust en betaalbaar pensioen te garanderen aan de huidige en toekomstige generaties?

Het Vlaams wettelijk pensioenstelsel:

- wordt gebaseerd op gewerkte uren, niet op leeftijd,
- bestaat uit een wettelijk (eerste pijler) en een aanvullend (tweede pijler) pensioen voor iedereen,
- houdt rekening met gelijkgestelde periodes,
- garandeert een behoorlijk minimumpensioen, maar ook een redelijk maximumpensioen,
- is betaalbaar dankzij de hoge Vlaamse werkzaamheidsgraad en een constructief sociaal overleg
- maakt van de inkomensgarantie voor ouderen een activerende maatregel, geen inactiviteitsval,
- voorziet de overdraagbaarheid van pensioenrechten (uren) tussen partners,
- maakt de combinatie mogelijk van deeltijds werken en deeltijds opvoedersinkomen,
- verstrengt de toetredingsvoorwaarden voor migranten die een eigen stelsel krijgen,
- indexeert de pensioenen op basis van de levensduurte in het woonland (buiten de EU),
- zorgt voor een fiscale vereenvoudiging en de lokale verankering van pensioenfondsen en pensioenverzekeraars.

3.2. Eerlijker en eenvoudiger pensioenstelsel

(1) Gewerkte uren, niet leeftijd

Het wettelijk pensioen is een omslagstelsel dat gestoeld is op de solidariteit tussen de generaties. Wie bijgedragen heeft aan de pensioenen van de vorige generaties, mag ook rekenen op de bijdragen van de volgende generaties. Een eerlijk stelsel veronderstelt dat iedereen een gelijkaardige inspanning levert. Het pensioen moet dan ook gebaseerd zijn op het aantal gewerkte uren, niet op de leeftijd.

Wie hier 66.000 uur (40 jaar van 1.650 uur per jaar) heeft gewerkt, ontvangt een volledig pensioen. Alle werkuren tellen mee vanaf het eerste uur. Wie korter opgeleid is en vroeger begint te werken, kan dus vroeger met pensioen. Wie bijvoorbeeld op 18 jaar voltijds begint te werken, kan op zijn 58ste met pensioen. Dat is eerlijk en rechtvaardig, want wie kort geschoold is, verricht vaker zware arbeid.³⁷

³⁷ Wie op latere leeftijd instapt in een zwaar beroep krijgt het recht als oudere werknemer op lichtere taken in het bedrijf of sector (bv. administratieve of lichte onderhoudstaken).

Uit de levensverwachtingstabellen van kortgeschoolde mannen en vrouwen blijkt dat de levensverwachting gemiddeld respectievelijk 7,3 en 6,4 jaar korter is dan die van langgeschoolden. Het verschil is de laatste decennia zelfs met enkele jaren toegenomen. Zij sterven dus eerder dan langgeschoolden en hebben dus minder 'pensioenjaren'.

We studeren trouwens steeds langer en beginnen steeds later aan onze professionele loopbaan. Wie in 1954 geboren is, begon er meestal aan rond zijn of haar 19de verjaardag. Maar voor de lichting uit 1984 bedroeg de startleeftijd gemiddeld 24 jaar. Zij kunnen in 2048 met pensioen, wanneer ze 64 jaar zijn, tenminste als ze 66.000 uur gewerkt hebben.

Levensverwachting op 25 jaar	Mannen			Vrouwen		
	1992-1996	2011-2015	Δ	1992-1996	2011-2015	Δ
Diploma						
Geen	48,1	50,2	2,1	55,0	54,8	-0,2
Lager onderwijs	48,3	51,3	3,0	55,7	56,9	1,3
Lager secundair onderwijs	50,3	52,9	2,6	57,2	58,3	1,1
Hoger secundair onderwijs	51,3	54,6	3,3	57,7	59,5	1,7
Hoger onderwijs	53,6	57,5	3,9	58,3	61,2	2,8
<i>Verskil geen-hoger onderwijs</i>	<i>5,5</i>	<i>7,3</i>	<i>2,2</i>	<i>3,4</i>	<i>6,4</i>	<i>3,0</i>

Thierry Eggerickx et al. (2018), *Inégalités sociales et spatiales de mortalité dans les pays occidentaux. Les exemples de la France et de la Belgique*, Espace Populations Sociétés 1-2, 29.

Het nieuwe stelsel laat toe om de 66.000 uren te spreiden in de tijd. Sommigen zullen kiezen voor een gebalde loopbaan van 40 jaar van 1.650 uur per jaar. Anderen zullen het liever rustiger aan willen doen en de vereiste uren spreiden over meer jaren, bv. op het einde van de loopbaan. Het aantal pensioenuren dat meetelt voor het wettelijk pensioen is in principe beperkt tot maximum 1.650 uur per jaar en maximum 66.000 uren over de loopbaan. Wie meer dan 1.650 uur per jaar wil werken, bouwt dus geen bijkomende wettelijke pensioenrechten op, maar ontvangt uiteraard meer loon en meer aanvullend pensioen. Dat geldt echter wel voor overuren die gepresteerd worden in vitale beroepen van algemeen belang (zoals zorg en veiligheid) als de nood van dienst dat vereist. Het gaat bijvoorbeeld om verplegers, politieagenten en brandweerlui. Het aantal overuren moet redelijkerwijze beperkt worden (bijvoorbeeld max. 5 procent). Het is niet de bedoeling dat een persoon die 75 uren per week draait na 20 jaar met pensioen gaat. Afspraken daarover worden gemaakt binnen het sociaal overleg. Wat wel kan, is dat het ene jaar meer en het andere jaar minder dan 1.650 uren gepresteerd worden. Wie meer dan 66.000 uur wil werken, mag zijn wettelijk pensioen cumuleren met een loon, dat wordt belast in luik A van de duale inkomstenbelasting. Zo loont het om langer te werken.

Wie niet aan 66.000 gewerkte uren raakt, kan met pensioen vanaf de leeftijd van 65 jaar. Het bedrag van het pensioen hangt af van het gemiddelde inkomen tijdens de loopbaan en wordt vermenigvuldigd met de uren. Uiteraard mag men ook langer werken, bv. om 66.000 uur en een volledig pensioen te halen.

$$\text{pensioen} = \frac{\text{gewerkte (en gelijkstelde) uren}}{\text{max. 66.000 uren}} \times 60\% \text{ gemiddeld inkomen}$$

Werken is meer dan geld verdienen. Werken zorgt ook voor voldoening en zingeving. Het zorgt voor sociale contacten en geeft het gevoel een nuttige bijdrage te leveren aan de

samenleving. In vele jobs is er ook ruimte voor persoonlijke ontplooiing en ontwikkeling van interesses en talenten. Vele ouderen willen dan ook graag langer werken, maar aan een minder belastend tempo. Het is een goede zaak als niet alleen hun inzet, maar ook hun ervaring niet verloren gaat.

Het nieuwe uursysteem is voldoende flexibel om de ouderen langer aan boord te houden, als ze dat willen. Wie 66.000 uur gewerkt heeft, mag gewoon doorwerken met behoud van zijn pensioen. Wie de 66.000 uur nadert, kan zijn uren spreiden en minder dan 1.650 uur per jaar werken. En wie nog geen 66.000 uur heeft gehaald, mag ook na zijn 65ste doorwerken om een hoger pensioen te verkrijgen.

(2) Algemeen aanvullend pensioen

Eerlijk is eerlijk, het wettelijk pensioenstelsel zal de komende decennia onder zware druk blijven staan door de vergrijzing. Daarom is een aanvullend pensioen een noodzakelijke aanvulling op het wettelijk pensioen. Noodzakelijk, omdat zo de druk op het wettelijk pensioenstelsel wordt verlicht. Noodzakelijk, omdat elke gepensioneerde naast een pensioeninkomen ook over een pensioenkapitaal zou moeten beschikken voor grotere uitgaven op latere leeftijd (zoals een wagen, huisrenovatie of oude-dag voorzieningen).

Het aanvullend pensioen is vandaag nog niet beschikbaar voor een kwart van de werknemers en een kleine helft van de zelfstandigen, noch voor de statutaire ambtenaren. Het Vlaams Belang wil dat iedereen die werkt, ongeacht zijn statuut, een aanvullend pensioen opbouwt.

Het algemeen aanvullend pensioen wordt dus verplicht en bij voorkeur collectief geregeld. De vaste bijdrage bedraagt minstens 2% van het loon of inkomen. Gezien de noodzaak aan een buffer voor grotere uitgaven wordt het aanvullend pensioen uitgekeerd als een kapitaal, niet als een lijfrente, zodra het wettelijk pensioen wordt opgenomen.

(3) Gelijkgestelde periodes

Wie ziek of onvrijwillig werkloos is, blijft in die moeilijke tijden uiteraard pensioenrechten opbouwen. Die uren tellen dus mee, maar moeten wel streng gecontroleerd worden. Misbruik moet snel opgespoord en streng gesanctioneerd worden door de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling (VDAB), Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA) en Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (RIZIV). Misbruik mag echter niet via de pensioenen worden aangepakt. Wie echt ziek of onvrijwillig werkloos is, heeft gewoon recht op een pensioen.

Maar er komt wel een sociale beperking in de tijd van de werkloosheidsuitkering tot 2 jaar. Die beperking geldt echter niet voor 55-plussers, mantelzorgers en werklozen in opleiding. Daardoor daalt het volume aan gelijkgestelde periodes met circa 8,65%.

De onbetaalde zorgtaken voor het gezin die vergoed worden met een deeltijds opvoedersinkomen worden eveneens gelijkgesteld en dragen dus bij aan de opbouw van pensioenrechten (zie ook verder). Alle andere stelsels van deeltijds werken worden flexibel opgevangen door de 66.000 uren te spreiden in de tijd.

Gelijkgestelde periodes	
Huidig systeem	Toekomstig systeem
opzeg, verbreking en ontslag	opzeg, verbreking en ontslag
onvrijwillige werkloosheid	onvrijwillige werkloosheid, beperkt tot 2 jaar (niet: 55+, mantelzorgers en werklozen in opleiding)
ziekte en invaliditeit	ziekte en invaliditeit
handicap, arbeidsongeval of beroepsziekte	handicap, arbeidsongeval of beroepsziekte
verplichte arbeidsherverdeling (max. 624 dagen)	verplichte arbeidsherverdeling (max. 1.650 uren)
tijdskrediet voor werknemers voor opleiding (max. 3 jaar)	tijdskrediet voor werknemers voor opleiding (max. 1.650 uur)
landingsbaan (4/5 vanaf 60 jaar)	66.000 gewerkte uren spreidbaar in de tijd
loopbaanonderbreking voor ambtenaren (max. 1 jaar of 5 jaar aan 80%)	66.000 gewerkte uren spreidbaar in de tijd
moederschapsverlof, vaderschapsverlof, adoptieverlof of pleegouderverlof	moederschapsverlof, vaderschapsverlof, adoptieverlof of pleegouderverlof
tijdskrediet voor werknemers voor zorg (max. 4,25 jaar, kind < 8 jaar)	deeltijds opvoedersinkomen (voor elk kind < 6 jaar)
ouderschapsverlof (max. 4 maanden, kind < 12 jaar)	
zorgverlof voor kinderen (max. 3 jaar, kind < 6 jaar)	
mantelzorgverlof, palliatief verlof of verlof voor medische bijstand	mantelzorgverlof, palliatief verlof of verlof voor medische bijstand
studiejaren	66.000 gewerkte uren
jaarlijkse vakantie	jaarlijkse vakantie
staking	staking
militaire dienstplicht	militaire dienstplicht

(4) Wettelijk minimumpensioen

Het Vlaams Belang was de eerste partij die pleitte voor een minimumpensioen. Het kon toch echt niet door de beugel dat wie zijn hele leven gewerkt had, nauwelijks meer en soms minder pensioen had dan wie zijn hele leven werkloos was.

Het minimumpensioen is vandaag in voege voor wie minstens een twee derde loopbaan heeft (30/45 jaar). Vanaf 1 januari 2023 bedraagt het minimumpensioen voor een volledige loopbaan 1.637 euro bruto per maand. Dat is 22% meer dan de 1.292 euro in september 2020, maar de inflatie bedroeg in de tussenjaren wel bijna 13%. Het Vlaams Belang wil daarom een minimumpensioen van 1.760 euro bruto per maand (indexering van het voorstel van 1.500 euro uit 2019).

Een minimumpensioen is zonder twijfel sociaal verantwoord en nodig, maar er hangt wel een serieus prijskaartje aan vast. Het Federaal Planbureau berekende dat de maatregel 1,8 miljard euro kost voor heel België en ongeveer 1 miljard euro in Vlaan^{der}en.³⁸

In het voorstel van het Vlaams Belang wordt de loopbaanbreuk echter geteld in uren en geldt die vanaf het eerste uur.

38 Federaal Planbureau (2019), *DC 2019 - Doorrekening-Chiffrage 2019*, Brussel: Planbureau. Geraadpleegd op 3.2.2023: <http://www.dc2019.be>

$$\text{minimumpensioen} = \frac{\text{gewerkte en gelijkstelde uren}}{\text{max. 66.000 uren}} \times 1.760 \text{ euro}$$

(5) Activerende inkomensgarantie voor ouderen

Wie op pensioenleeftijd een lager inkomen heeft dan 1.490 euro (993 euro voor samenwonenden), krijgt vandaag een uitkering, de inkomensgarantie voor ouderen, die het pensioen aanvult tot het niveau van de IGO. De voorwaarden zijn: men moet Belg zijn, in België wonen en er moeten onvoldoende andere bestaansmiddelen zijn.

Het verschil met een minimumpensioen voor een voltijdse loopbaan van 45 jaar (1.680 euro) bedraagt vandaag amper 190 euro. Wie geen 39 jaar gewerkt heeft, valt al gauw onder de IGO. Anders gezegd, men moet minstens 39 jaar werken om een minimumpensioen te krijgen dat een beetje hoger ligt dan de IGO. Aangezien het bedrag van de IGO vastligt, maken enkele (tientallen) jaren meer of minder werken geen verschil. Dat gaat in tegen het basisprincipe van pensioen naar werken.

$$\text{IGO} = 1.490 \text{ euro (min bestaansmiddelen)}$$

Daarom wil het Vlaams Belang de IGO omvormen tot een activerende aanvullende uitkering (voor wie over onvoldoende andere bestaansmiddelen beschikt) vanaf 65 jaar, waarbij het gegarandeerde inkomen wordt vastgelegd op het niveau van het leefloon (1.238 euro voor een alleenstaande en 826 euro voor samenwonenden) en waarbij elk gewerkt uur een pensioenbonus oplevert. Werken wordt dus weer beloond vanaf het allereerste uur. Vanaf het 31.862ste uur (20 jaar werken) levert de activerende inkomensgarantie voor ouderen (AIGO) meer op dan de IGO. Na 66.000 uur werken bedraagt het maximale verschil 522 euro per maand.

$$\text{AIGO} = \text{leefloon} - \text{pensioen} + \frac{\text{gewerkte en gelijkstelde uren}}{\text{max. 66.000 uren}} \times 522 \text{ euro}$$

Huidige IGO – rekenvoorbeeld (min. 1.760 euro)				
jaren	pensioen	IGO	inkomen	voordeel uit werk
0	0	1.490	1.490	0
1	39	1.451	1.490	0
2	78	1.412	1.490	0
3	117	1.373	1.490	0
4	156	1.334	1.490	0
5	196	1.294	1.490	0
6	235	1.255	1.490	0
7	274	1.216	1.490	0
8	313	1.177	1.490	0
9	352	1.138	1.490	0
10	391	1.099	1.490	0
11	430	1.060	1.490	0
12	469	1.021	1.490	0
13	508	982	1.490	0
14	548	942	1.490	0
15	587	903	1.490	0
16	626	864	1.490	0
17	665	825	1.490	0
18	704	786	1.490	0
19	743	747	1.490	0
20	782	708	1.490	0
21	821	669	1.490	0
22	860	630	1.490	0
23	900	590	1.490	0
24	939	551	1.490	0
25	978	512	1.490	0
26	1.017	473	1.490	0
27	1.056	434	1.490	0
28	1.095	395	1.490	0
29	1.134	356	1.490	0
30	1.173	317	1.490	0
31	1.212	278	1.490	0
32	1.252	238	1.490	0
33	1.291	199	1.490	0
34	1.330	160	1.490	0
35	1.369	121	1.490	0
36	1.408	82	1.490	0
37	1.447	43	1.490	0
38	1.486	4	1.490	0
39	1.525	0	1.525	35
40	1.564	0	1.564	74
41	1.604	0	1.604	114
42	1.643	0	1.643	153
43	1.682	0	1.682	192
44	1.721	0	1.721	231
45	1.760	0	1.760	270

Activerende IGO – rekenvoorbeeld (minimum 1.760 euro)				
uren	pensioen	AIGO (leefloon)	inkomen	voordeel uit werk
0	0	1.238	1.238	0
1.650	44	1.207	1.251	13
3.300	88	1.176	1.264	26
4.950	132	1.145	1.277	39
6.600	176	1.114	1.290	52
8.250	220	1.083	1.303	65
9.900	264	1.052	1.316	78
11.550	308	1.021	1.329	91
13.200	352	990	1.342	104
14.850	396	959	1.355	117
16.500	440	929	1.369	131
18.150	484	898	1.382	144
19.800	528	867	1.395	157
21.450	572	836	1.408	170
23.100	616	805	1.421	183
24.750	660	774	1.434	196
26.400	704	743	1.447	209
28.050	748	712	1.460	222
29.700	792	681	1.473	235
31.350	836	650	1.486	248
33.000	880	619	1.499	261
34.650	924	588	1.512	274
36.300	968	557	1.525	287
37.950	1.012	526	1.538	300
39.600	1.056	495	1.551	313
41.250	1.100	464	1.564	326
42.900	1.144	433	1.577	339
44.550	1.188	402	1.590	352
46.200	1.232	371	1.603	365
47.850	1.276	340	1.616	378
49.500	1.320	310	1.630	392
51.150	1.364	279	1.643	405
52.800	1.408	248	1.656	418
54.450	1.452	217	1.669	431
56.100	1.496	186	1.682	444
57.750	1.540	155	1.695	457
59.400	1.584	124	1.708	470
61.050	1.628	93	1.721	483
62.700	1.672	62	1.734	496
64.350	1.716	31	1.747	509
66.000	1.760	0	1.760	522

3.3. Gezin en pensioenopbouw

(6) Deeltijds opvoedersinkomen

Jonge gezinnen met kinderen leiden een druk leven. Al te vaak combineren ze de zorg voor kinderen met voltijdse jobs, wat een heuse opgave is. Om werk en gezin op duurzame wijze te kunnen combineren, wil het Vlaams Belang een deeltijds opvoedersloon invoeren. Dat biedt de mogelijkheid aan één ouder om deeltijds uit werken te gaan en deeltijds te zorgen voor de kinderen tot de leeftijd van 6 jaar. Het systeem wijzigt niets aan het moederschaps-, vaderschaps-, adoptie- en pleegouder- en ouderschapsverlof (max. 4 maanden, niet cumuleerbaar), maar vervangt wel het zorgverlof (max. 3 jaar) en tijdskrediet (max. 4,25 jaar).

De ouder die voor een deeltijds opvoedersinkomen kiest, krijgt daarvoor een vergoeding – gelijkgesteld aan een halftijds leefloon – bovenop het loon uit een halftijdse job. Bovendien worden die zorguren als gelijkgestelde uren erkend en worden er dus voltijdse pensioenrechten opgebouwd. Voorwaarde is wel dat de ouder die aanspraak wenst te maken op het deeltijds opvoedersinkomen minstens halftijds en de andere ouder voltijds tewerkgesteld is (deze laatste voorwaarde geldt uiteraard niet voor een alleenstaande ouder). Wie meer wil weten, kan er onze brochure 'Gezin' op nalezen (pagina 23 en 24).

De geïndexeerde budgettaire kosten van het deeltijds opvoedersinkomen worden door het Federaal Planbureau geschat op 506 miljoen euro, waarvan 288 miljoen euro voor Vlaanderen.³⁹ De impact op het volume van gelijkgestelde periodes is zo goed als neutraal (zie punt 8.).

(7) Overdraagbare pensioenrechten tussen partners

Vandaag bedraagt het overlevingspensioen 80% van het pensioen van de overleden partner. Het kan worden opgenomen vanaf 48 jaar en 6 maanden. Deze rechthebbende leeftijd wordt stelselmatig verhoogd naar 50 jaar in 2025, behalve bij een nieuw huwelijk of een misdrijf tegen de overleden partner. Het overlevingspensioen is in het leven geroepen in 1919 voor de weduwen van frontsoldaten. Het kaderde in een arbeidsmarkt gericht op het éénverdienersmodel (vrouw aan de haard). Die historische reden is grotendeels verdwenen, maar niet het eenverdienersmodel.

overlevingspensioen = 80% pensioen

Het Vlaams Belang is daarom voorstander van de overdraagbaarheid van pensioenrechten tussen partners (pensioensplit). Indien één partner de zorg op zich neemt voor de kinderen of het huishouden en dus niet of slechts deeltijds werkt, vertaalt zich dat in geen of een lager pensioen. Dat is bijzonder pijnlijk bij een scheiding of overlijden van de werkende partner, die mede dankzij de inspanningen van de andere partner vaak een snellere carrière en een hoger pensioen heeft. Daarom is het billijk dat de werkende partner pensioenuren kan overdragen aan de partner die onbetaalde zorgtaken op zich neemt.

³⁹ Federaal Planbureau (2019), *DC 2019 - Doorrekening-Chiffrage 2019*, Brussel: Planbureau. Geraadpleegd op 3.2.2023: <http://www.dc2019.be>

Door de overdraagbaarheid kan een deel van de gewerkte uren van de ene partner worden toegewezen aan de andere partner in de pensioenberekening. Elke partner ontvangt later een individueel pensioen op basis van de gewerkte én overgedragen uren. De pensioensplit heeft uiteraard geen impact op het gezinsinkomen uit pensioen. Bij scheiding zijn de overgedragen uren verworven: bij overlijden gaan de overgedragen uren naar de lanlangstlevende partner.

$$\text{pensioen} = \frac{\text{gewerkte en gelijkstelde uren +/- overgedragen uren}}{\text{max. 66.000 uren}} \times \text{volledig pensioen}$$

Meerdere landen hebben een vorm van overdraagbare pensioenrechten of pension sharing in het kader van een echtscheiding. Zo beschouwen o.a. Nederland, Duitsland, Zwitserland, het Verenigd Koninkrijk, de Verenigde Staten en Canada pensioenrechten als een deel van het gemeenschappelijk vermogen dat verdeeld moet worden bij een echtscheiding. In ons voorstel zijn overdraagbare pensioenrechten gewoon een feitelijke en financiële erkenning van de partner die onbetaalde zorgtaken op zich heeft genomen. Tijdens een hoorzitting in de Kamer van Volksvertegenwoordigers kwam naar voren dat de verdeling van pensioenrechten zo goed als budgetneutraal zou zijn.⁴⁰

3.4. Betaalbaarheid

Wie gewerkt heeft, heeft recht op een pensioen en moet daar ook zeker van kunnen zijn. De betaalbaarheid van het pensioenstelsel is dan ook cruciaal om het vertrouwen van de mensen te herstellen.⁴¹ Er bestaan geen mirakeloplossingen. En plotse maatregelen, zoals de verhoging van de pensioenleeftijd naar 67 jaar, werken zelfs averechts.

Het Vlaams Belang stelt daarom een reeks maatregelen voor, die samen de pensioenfactor betaalbaar houden:

- een volledig pensioen na 66.000 gewerkte en gelijkgestelde uren,
- een Vlaams pensioenstelsel,
- een wettelijk maximumpensioen,
- een apart pensioenstelsel voor migranten,
- de indexering volgens de levensduurte in het land van woonst (buiten de EU),
- één fiscale korf voor alle aanvullende pensioenen,
- de lokale verankering van pensioenfondsen en -verzekeraars.

40 Kamer van Volksvertegenwoordigers (2023), *Toelichting door prof. dr. Yves Stevens (KU Leuven) in de 'Hoorzitting over de individualisering van sociale rechten'*, Brussel: Commissie Sociale Zaken, 25.4.2023.

41 Ivan Van de Cloot (2014), *De rekening moet kloppen. Welke toekomst voor ons pensioen?*, Gent: Borgerhoff & Lamberigts, 318 p.

(8) Meer gewerkte en andere gelijkgestelde uren

Het basisvoorstel van het Vlaams Belang is dat wie 66.000 uur heeft gewerkt, recht heeft op een volledig pensioen. Wie minder dan 66.000 uur werkte, kan op 65 jaar met pensioen en heeft recht op een pensioen dat evenredig is met het aantal gewerkte uren. Het systeem biedt veel flexibiliteit, want de 66.000 uren kunnen naar eigen goeddunken en behoeften op elk moment in het leven worden gespreid in de tijd. Bovendien worden er in het voorstel van het Vlaams Belang pensioenrechten opgebouwd vanaf het eerste gewerkte uur.

De maatregel is rechtvaardig, omdat iedereen even lang moet werken. Wie vroeger of later begint met werken, kan ook vroeger of later met pensioen. Leeftijd speelt geen rol. Maar de maatregel zorgt er ook voor dat er meer gewerkt wordt. Wie vandaag op vervroegd pensioen wil vanaf 63 jaar, moet minstens 42 jaar gewerkt hebben. Een jaar telt al mee wanneer er minstens 104 dagen of 832 uur is gewerkt (of gelijkgesteld). In het nieuwe stelsel kan pensioen eventueel vroeger, maar altijd pas ten vroegste na 66.000 uren.

Wie ziek, invalide, onvrijwillig werkloos, erkend mantelzorger⁴², kersverse ouder⁴³ of deeltijds opvoeder is, blijft pensioenrechten opbouwen. Dat geldt uiteraard ook tijdens de jaarlijkse vakantie en militaire dienstplicht. De werkloosheid, die bijna de helft van de gelijkgestelde uren uitmaakt, wordt wel beperkt tot 2 jaar behalve voor 55-plussers, mantelzorgers en werklozen in opleiding. Deze sociale beperking in de tijd is in de eerste plaats een werkgelegenheidsmaatregel die meer mensen moet activeren om een betaalde job te zoeken. Meer mensen aan het werk betekent ook dat er meer sociale bijdragen worden betaald, waardoor ook de pensioenfactuur opnieuw betaalbaarder zal worden. Aangezien 53,1% van de werklozen langer dan 2 jaar werkloos is,⁴⁴ leidt deze maatregel tot de vermindering van de totale gelijkgestelde periodes van werknemers met een kwart.

Ook het deeltijds opvoedersinkomen is in de eerste plaats een gezinsmaatregel die het bestaande zorgverlof en tijdskrediet voor de zorg van kinderen vervangt.⁴⁵ In dit systeem blijft de ouder die de zorg voor de kinderen opneemt deeltijds aan het werk en de andere ouder voltijds. Ook dat helpt voor de financiering van de pensioenen. Uit cijfers van de Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling⁴⁶ blijkt dat de geraamde omvang van de gelijkgestelde periodes voor deeltijds opvoedersinkomen overeenkomt met die voor de oudere zorgsystemen (die verdwijnen) en de landingsbanen en loopbaanonderbreking voor ambtenaren (die niet verdwijnen, maar niet langer gelijkgesteld zijn).

Het Vlaams Belang wil een helder pensioenstelsel. Eventuele fraude met werkloosheidssteun of ziekte-uitkering moet niet 'opgelost' worden door die periodes niet langer gelijk te stellen, maar door rechtstreeks en strenger te controleren. Anders worden de échte werklozen en zieken gestraft. Om dezelfde reden worden de toelagen voor een kind met een beperking bij voorkeur niet langer verwerkt in de pensioenen, maar rechtstreeks en apart toegekend in functie van de behoeften van het kind.

42 Verlof voor medische bijstand, palliatief verlof of zorgtijdskrediet voor zieke of gehandicapte kinderen.

43 Moeder-, vader-, adoptie- of pleegouderschapsverlof.

44 Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (2022), *De federale cijfers betreffende de vergoede werklozen*, Brussel: RVA, 29 p.

45 Zorgverlof voor kinderen (max. 36 maanden voor kinderen jonger dan 6 jaar), zorgtijdskrediet (max. 51 maanden voor niet-zieke of niet-gehandicapte kinderen jonger dan 8 jaar).

46 Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (2020), *De federale cijfers betreffende tijdskrediet, thematische verloven en loopbaanonderbreking*, Brussel: RVA, 27 p.

(9) Vlaams betaalbaar pensioenstelsel

Geen beleid of plotse beleidsschokken ondermijnen de zekerheid en legitimiteit van het pensioenstelsel, zowel bij oudere als jongere generaties die niet weten waar ze aan toe zijn. Het vertrouwen in het pensioenstelsel kan enkel hersteld worden indien de betaalbaarheid nu en in de toekomst gegarandeerd is. Een pensioenstelsel is betaalbaar wanneer het geënt is op een sterke economie en een sociaal overleg in wederzijds vertrouwen.

Een Vlaams pensioenstelsel voldoet aan die voorwaarden. De Vlaamse economie is immers voldoende sterk om de pensioenen binnen de gemeenschap te betalen dankzij de hoge werkzaamheidsgraad (77,8% van de bevolking tussen 20 en 64 jaar) en arbeidsproductiviteit en de Vlaamse arbeidsethos. De robuustheid van onze pensioenen wordt verder gewaarborgd door een Vlaams sociaal overleg waarbij de betaalbaarheid gewaarborgd wordt door maatschappelijke inspanningen te leveren op het vlak van arbeidsparticipatie, productiviteit en andere macro-economische evoluties.

(10) Wettelijk maximumpensioen

Het Vlaams Belang wil eerlijkere pensioenen. Daarom moeten de verschillende statuten en uitzonderingen verdwijnen. Er moet een eengemaakt pensioenstelsel komen met een wettelijk en algemeen aanvullend pensioen. Iedereen stapt meteen over in het nieuwe systeem, maar behoudt zijn pensioenrechten uit het oude stelsel. Die rechten zijn verworven, maar worden afgesloten. Het verworven pensioen uit het oude systeem staat berekend in MyPension.be. Daarna begint het nieuwe systeem te lopen.

Ondertussen gaan we niet stilzitten. Dankzij de jarenlange inzet van het Vlaams Belang is er vandaag een behoorlijk minimumpensioen van 1.680 euro bruto per maand. Maar wij willen een bruto minimumpensioen van 1.760 euro per maand, wat een netto pensioen

oplevert van 1.760 euro voor een alleenstaande en 1.710 euro voor een gepensioneerde met een partner met een beroepsinkomen. Zoals gezegd hangt daar een behoorlijk kostenplaatje aan vast. Om die reden en omwille van een rechtvaardige verdeling moet er ook een redelijk maximumpensioen worden ingevoerd van 4.750 euro bruto per maand, wat zorgt voor een netto pensioen van 3.535 euro voor een alleenstaande en 3.096 euro voor een gepensioneerde met een partner met een beroepsinkomen. Er is geen enkele werknemer of zelfstandige die zoveel pensioen krijgt. Het is een voorrecht dat enkel zo'n 23.000 ambtenaren te beurt valt, waarvan 6.500 in Vlaanderen.

5.178 onder hen kregen in 2022 het maximumpensioen van 7.813 euro bruto per maand. Het gaat vooral om hoge magistraten bij het Hof van Cassatie, de Politierechtbank en het Grondwettelijk Hof, alsook ambtenaren bij de Inspectie van Financiën, het Comité I en P (die de inlichtingendiensten en politie controleren).⁴⁷ Sommige oud-Kamervoorzitters van regeringspartijen kregen meer dan het wettelijk maximum, maar die onwettelijke regeling is ondertussen opgedoekt. Om dergelijke mistoestanden uit te sluiten, wil het Vlaams Belang dat de pensioenkassen van de parlementen worden afgeschaft en ingekanteld in het algemeen wettelijk stelsel. Elk gewerkt uur als parlements lid telt dus evenveel mee als een gewerkt uur als zelfstandige, ambtenaar of werknemer in de opbouw van het wettelijk pensioen. Parlementsleden kunnen dus niet meer dan het maximum wettelijk pensioen krijgen na een volledige loopbaan zoals dat geldt voor zelfstandigen, ambtenaren of werknemers.

Volgens het Federaal Planbureau zou de begrenzing van het wettelijk maximumpensioen tot 4.000 euro in prijzen van 2019 (4.750 euro in prijzen van 2023) de pensioenfactuur verlichten met 1,13 miljard euro (in prijzen van 2022). In de plaats komt wel een aanvullend pensioen voor iedereen, dus ook voor statutaire ambtenaren.

47 FOD Pensioenen, geciteerd in: Jonas Muylaert (2023), *5.178 Belgen krijgen hoogste pensioen van het land*, Antwerpen: Het Laatste Nieuws, 17.3.2023.

Werknemers en zelfstandigen	Aantal pensioenen	Gemiddeld bedrag	Maandelijke uitgave	Jaarbedrag
<500	510.982	156	79.829.091	957.949.088
500 - 1000	207.162	752	155.880.603	1.870.567.241
1000 - 1500	774.797	1.311	1.015.759.308	12.189.111.692
1500 - 2000	496.687	1.723	855.578.369	10.266.940.423
2000 - 2500	197.865	2.185	432.397.690	5.188.772.282
2500 - 3000	36.034	2.685	96.763.079	1.161.156.950
>= 3000	2.581	3.348	8.640.100	103.681.204
Totaal	2.226.108	1.186	2.644.848.240	31.738.178.880

Federale Pensioendienst, *Statistieken werknemerspensioenen 2021*. Geraadpleegd op 21.2.2023. <https://www.sfpd.fgov.be/nl/kenniscentrum/statistieken>

Ambtenaren	Aantal pensioenen	Gemiddeld bedrag	Maandelijke uitgave	Jaarbedrag
<500	43.292	270	11.688.840	140.266.080
500 - 1000	53.940	753	40.616.820	487.401.840
1000 - 1500	67.736	1.274	86.295.664	1.035.547.968
1500 - 2000	77.559	1.759	136.426.281	1.637.115.372
2000 - 2500	90.399	2.232	201.770.568	2.421.246.816
2500 - 3000	89.125	2.758	245.806.750	2.949.681.000
3000 - 3500	91.937	3.233	297.232.321	3.566.787.852
3500 - 4000	33.352	3.733	124.503.016	1.494.036.192
4000 - 4500	24.673	4.217	104.046.041	1.248.552.492
4500 - 5000	10.645	4.723	50.276.335	603.316.020
>=5000	17.537	5.891	103.310.467	1.239.725.604
Totaal	600.195	2.336	1.402.055.520	16.824.666.240

Federale Pensioendienst, *Statistieken ambtenarenpensioenen 2021*. Geraadpleegd op 21.2.2023. <https://www.sfpd.fgov.be/nl/kenniscentrum/statistieken>

(11) Aparte sociale zekerheid voor migranten

De welvaartsstaat is gebaseerd op het principe van solidariteit binnen een gemeenschap. De keuze die zich opdringt, is wie er deel van uitmaakt, zodat er geen onevenwicht ontstaat tussen zij die bijdragen en zij die er aanspraak op maken.⁴⁸ Uit tal van studies blijkt dat mensen meer en makkelijker solidair zijn met mensen met wie ze zich cultureel verwant voelen. Hoe meer migranten cultureel verschillen met de inheemse bevolking, hoe minder zij geacht worden aanspraak te mogen maken op sociale rechten.⁴⁹

De sociale zekerheid is opgebouwd dankzij decennialange bijdragen van de Vlamingen. Nochtans wordt er geen onderscheid gemaakt tussen eigen onderdanen en buitenlanders. Wie legaal in dit land verblijft, ontvangt dezelfde sociale voordelen. Slechts de helft van de migranten in België heeft echter een baan, het slechtste resultaat in de Europese Unie.⁵⁰ Hun bijdrage is dus ondermaats, terwijl ze oververtegenwoordigd zijn in de uitkeringen en sociale bijstand. Zo loopt het aandeel van vreemdelingen in de uitbetaling van de leeflonen al jaren in stijgende lijn. Het zet onze sociale zekerheid onder zware druk en dat onevenwicht moet worden aangepakt. Ons land moet dus minder aantrekkelijk worden gemaakt voor gelukzoekers. Het internationaal en Europees recht koppelen echter strenge voorwaarden aan aparte sociale voordelen voor migranten.

Het Vlaams Belang wil migranten toegang geven tot de sociale zekerheid op voorwaarde dat ze de nationaliteit hebben verkregen (identiteit) en dat ze gewerkt en dus significante bijdragen hebben geleverd (wederkerigheid). Dat is ook wat Vlamingen willen: 67 % wenst het recht op sociale voorzieningen voor te behouden aan migranten die zich aanpassen aan onze levensstijl en 63 % aan migranten die een job hebben.⁵¹

Het Vlaams Belang is, naar Deens voorbeeld, voorstander van een aparte sociale zekerheid voor migranten. Enkel wie minstens acht jaar wettelijk in België woont, minstens drie jaar gewerkt en bijgedragen heeft en behoorlijk Nederlands kent (niveau B1), wordt toegelaten tot ons sociaal stelsel, waaronder het wettelijk pensioenstelsel. Tot die tijd moeten migranten sociale bijdragen storten in een aparte sociale kas. Enkel uit deze kas kunnen vervolgens sociale uitkeringen betaald worden.

48 Koen Lenaerts (2011), *European Union Citizenship, National Welfare Systems and Social Solidarity*, Jurisprudencijs Jurisprudence 18/2, p. 397-422.

49 Wim Van Oorschot (2006), *Making the difference in social Europe: Deservingness perceptions among citizens of European welfare states*, Journal of European Social Policy 16/1, p. 23-42.
Jeroen Van der Waal, Peter Achterberg, Dick Houtman, Willem de Koster and Katerina Manevska (2010), 'Some are more equal than others': economic egalitarianism and welfare chauvinism in the Netherlands, Journal of European Social Policy 20/4, p. 350-663.
Cornelius Cappelen and Tor Midtbø (2016), *Intra-EU Labour Migration and Support for the Norwegian Welfare State*, European Sociological Review 32/6, p. 691-703.
Frederik Hjorth (2016), *Who benefits? Welfare chauvinism and national stereotypes*, European Union Politics 17/1, p. 3-24.
Anouk Kootstra (2016), *Deserving and undeserving welfare claimants in Britain and the Netherlands: Examining the role of ethnicity and migration status using a vignette experiment*, European Sociological Review 32/2, p. 325-338.
Mathias Herup Nielsen, Morten Frederiksen and Christian Albrekt Larsen (2020), *Deservingness put into practice: Constructing the (un)deservingness of migrants in four European countries*, British Journal of Sociology 71/1, p. 112-126.
Charlotte Cavaillé and Kris-Stella Trump (2015), *The Two Facets of Social Policy Preferences*, Journal of Politics 77/1, p. 146-160.
Jordi Muñoz and Sergi Pardos-Prado (2019), *Immigration and Support for Social Policy: An Experimental Comparison of Universal and Means-tested Programs*, Political Science Research and Methods 7/4, p. 717-735.
Tim Reeskens and Tom van der Meer (2019), *The inevitable deservingness gap. A study into the insurmountable immigrant penalty in perceived welfare deservingness*, Journal of European Social Policy 29/2, p. 166-181.
Jens Hainmueller and Daniel J. Hopkins (2015), *The hidden American immigration consensus: a conjoint analysis of attitudes toward immigrants*, American Journal of Political Science 59/3, p. 529-548.

50 Stijn Baert, Eva Deros, Bert George, Louis Lippen (2022), *Inactiviteit onder migranten in België: Uitgediept via cijfers en studiewerk*, Universiteit Gent: Stories @ UGent @ Work 5, 21 p.

51 Tijs Laenen, Bart Meuleman, Koen Abts en Marc Swyngedouw (2016), *De Vlaming over zijn sociale zekerheid: voor wat, hoort wat? Analyse op basis van het postelectoraal verkiezingsonderzoek 2014*, Leuven: Centrum voor Sociologisch Onderzoek, Onderzoeksverslag CeSO/PSO/2016-3, 25 p.

(12) Indexering op basis van woonplaats

Er worden 205.216 pensioenen uitbetaald in het buitenland, voor een bedrag van 1,27 miljard euro per jaar. 133.265 gepensioneerden (71,3%) hebben niet de Belgische nationaliteit.

Dit land kent een uniek systeem van automatische indexering van de lonen, maar ook van de pensioenen. Doordat lonen en pensioenen gelijke tred houden met de levensduurte in België, wordt de koopkracht van onze mensen veiliggesteld. In andere landen waar het leven minder duur is, is zo'n indexering een overbodige en onrechtvaardige uitgave. Het Vlaams Belang stelt dan ook voor om de wettelijke pensioenen aan te passen aan de levensduurte in het land van woonst en maximaal gelijk aan onze indexering. Dergelijke aanpassing gebeurt ook voor de lonen en pensioenen van Europese ambtenaren, op basis van de gemiddelde kosten voor levensonderhoud ten opzichte van Brussel.

Wettelijke pensioenen uitbetaald in het buitenland					
Continent	Totaal aantal	Autochtonen	Belgen	Allochtonen	Totaal bedrag
Europese Unie	165.279	108.916	47.095	9.268	1.020.415.788
Rest van Europa	15.212	10.504	3.434	1.274	98.337.840
Afrika	10.241	7.697	2.167	377	73.872.048
Azië	4.076	1.466	2.210	400	37.628.616
Noord-Amerika	7.852	3.738	2.823	1.291	32.476.812
Zuid-Amerika	1.103	245	691	167	8.566.008
Oceanië	1.453	699	457	297	5.230.704
Totaal	205.216	133.265	58.877	13.074	1.276.527.816

Federale Pensioendienst, *Jaarlijkse statistiek van de uitkeringsgerechtigden 2021*, Brussel: FDP, 229 p.

(13) Lokale verankering van pensioenfondsen

Het aanvullend pensioen wordt (para)fiscaal aangemoedigd. Een storting in een aanvullend pensioenstelsel wordt minder belast dan eenzelfde bedrag dat met een deel van het nettoloon gespaard of belegd wordt in een gewoon spaar- of beleggingsproduct. De rente-opbrengsten worden zelfs helemaal niet belast. Wie zelf spaart voor de oude dag, bouwt dus minder reserves op dan wie dezelfde financiële inspanning doet via een aanvullend pensioen. Bij de opname van het aanvullend pensioen wordt er wel een belasting geheven (in tegenstelling tot gewoon spaargeld), maar die is lager dan de belastingvoordelen tijdens de opbouw van het aanvullend pensioen.

Het Federaal Planbureau berekende dat indien de aanvullende pensioenen gewoon belast worden, de overheid bijna 3,5 miljard euro aan bijkomende inkomsten zou ontvangen (in prijzen van 2018).⁵² Dat is een gemiddeld fiscaal voordeel van 1.255 euro per actieve deelnemer (in 2018). Het voordeel zit vooral in de vrijstelling of vermindering van personenbelasting en sociale bijdragen op de gestorte bedragen.⁵³ Ook individueel pensioen-

52 Hans Peeters en Joy Schols (2021), *Belastinguitgaven voor tweedepijlerpensioenen in België. Een analyse van de omvang van de overheidssubsidies voor werknemers en zelfstandigen*, Brussel: Federaal Planbureau, 60 p.

53 *Ibidem*, p. 33 en 44.

sparen wordt fiscaal aangemoedigd ten bedrage van 450 miljoen euro.^{54, 55} Dat brengt de totale fiscale uitgave op 3,95 miljard euro per jaar. Volgens een studie van PwC is dat een overschatting en bedraagt de fiscale uitgave 1,35 miljard euro.⁵⁶

Het Vlaams Belang wil een gelijk fiscaal voordeel voor iedereen. Concreet wordt er een belastingkrediet voorzien van 25% op 2.000 euro inleg per jaar door de werkgever, werknemer of zelfstandige (of 500 euro voor de begunstigde). Het fiscaal voordeel zal in de toekomst afhangen van de lokale verankering van de pensioenfondsen en -verzekeraars. Zij moeten uiteraard kunnen diversifiëren, maar ook een belangrijk deel investeren of participeren in strategische Vlaamse publieke infrastructuur (bv. havens, luchthavens, nieuwe kerncentrales, gas- en elektriciteitsdistributie). Indien zij hun primaire doelstelling (de voorziening van aanvullende pensioenen) onder- of nevensgeschikt maken aan secundaire doelstellingen, hoe lovenswaardig ook, kunnen zij geen gebruik maken van fiscale voordelen. Uiteraard kunnen fondsen investeren in bijvoorbeeld duurzame energie, maar niet als onderdeel van het dwingende ESG-beleid van een bedrijf.⁵⁷ Het doel van een pensioenfonds is *in de eerste plaats* de groei van de pensioenreserves.

54 Het bedrag van de stortingen dat in aanmerking komt voor een belastingvermindering is beperkt tot 990 euro, waarvoor een belastingvermindering van 30% geldt (dus max. 297 euro) of tot 1.270 euro met een belastingvermindering van 25 % (dus max. 317,50 euro).

55 Federale Overheidsdienst Financiën (2023), Inventaris van de federale fiscale uitgaven, Brussel: FOD Financiën. Geraadpleegd op 23.2.2034: https://financien.belgium.be/nl/Statistieken_en_analysen/statistische-cijfers/budget-ontvangsten

56 Christiaan Moeskops, Dominique Vanhove, Florian Paternoster en Pieter Gillemont (2021), *Belastinguitgaven voor de tweedepijlerpensioenen in België. Analyse van de working paper (mei 2021) van het Federaal Planbureau*, Brussel: PwC, 46 p.

57 ESG staat voor 'Environmental, Social and Governance'.

4. Samenvatting

De hervormingen die wij voorstellen, kunnen onmiddellijk een aantal problemen en blokkades in de pensioendiscussie oplossen. Een gelijkschakeling van de drie statuten (werknemers, zelfstandigen, ambtenaren) zal een aantal onrechtvaardigheden opheffen en beter aansluiten bij de arbeidsrealiteit van vandaag.

Wij willen ook afstappen van een pensioenleeftijd, maar rekening houden met het aantal arbeidsuren. Een volledig pensioen zal gebaseerd zijn op een loopbaan van 66.000 gewerkte en gelijkgestelde uren. Op die manier zal wie vroeger beroepsactief is ook vroeger met pensioen kunnen gaan. Doorgaans zijn dat kortgeschoolden met zwaar werk. Dat is eerlijk, want het is statistisch bewezen dat zij een lagere levensverwachting hebben. En zo wordt ook meteen de hopeloos verzande discussie rond zwaar werk opgelost.

Het Vlaams Belang zorgt ook voor een gegarandeerd pensioen van ten minste 1.760 euro (gekoppeld aan de index) na een loopbaan van 66.000 gewerkte uren als zelfstandige, ambtenaar of werknemer of een combinatie, met een aanvullend pensioen voor iedereen. De gepresteerde arbeid telt en moet dus op termijn uitmonden in een gelijk pensioen.

Het vertrouwen in het pensioenstelsel kan enkel hersteld worden indien de betaalbaarheid gegarandeerd is. Daarom moet er een Vlaams pensioenstelsel worden ingevoerd geënt op een sterke Vlaamse economie, gekenmerkt door een hoge werkzaamheidsgraad en arbeidsproductiviteit, en een constructief sociaal overleg, gebaseerd op wederzijds vertrouwen. Daarom worden ook de hoogste pensioenen afgetopt tot 4.750 euro bruto per maand.

Ook pleiten wij voor een afzonderlijke sociale zekerheid voor mensen die hier wonen en werken, maar geen nationaliteit van binnen de Europese Unie hebben. Daarbij kijken wij naar Denemarken, dat een soortgelijk model heeft. Pas wie hier minimaal acht jaar ver-

blijft en minimaal drie jaar gewerkt en bijgedragen heeft, wordt toegelaten tot ons sociaal stelsel, waaronder het wettelijk pensioenstelsel. We stellen ook voor om de wettelijke pensioenen aan te passen aan de levensduurte in het land van woonst buiten EU en maximaal gelijk aan de indexering in België.

Er wordt voor iedereen een aanvullend pensioen voorzien. We pleiten voor een fiscale vereenvoudiging, maar ook voor de lokale verankering van pensioenfondsen en pensioenverzekeraars die mee investeren in de strategische Vlaamse publieke infrastructuur.

Kortom, het Vlaams Belang kiest voor een pensioensysteem dat de betaalbaarheid én de rechtvaardigheid van een toekomstig robuust pensioensysteem garandeert.

Pensioen	Financiering	Voorwaarden
Wettelijk	Solidariteit (repartitie)	<ul style="list-style-type: none"> - $\frac{\text{gewerkte en gelijkgestelde uren} + / - \text{overgedragen uren}}{\text{max. } 66.000 \text{ uren}} \times \text{volledig pensioen}$ - minimumpensioen: 1.760 euro/maand - maximumpensioen: 4.750 euro/maand - gelijkgestelde periodes behouden, maar sociale beperking van werkloosheidsuitkering tot 2 jaar - activerende inkomensgarantie voor ouderen - deeltijds opvoedersinkomen - sterke Vlaamse economie en sociaal overleg - aparte sociale zekerheid voor migranten
Aanvullend	Sparen (kapitalisatie)	<ul style="list-style-type: none"> - veralgemeende invoering van aanvullend pensioen - gelijk fiscaal voordeel, afhankelijk van lokale verankering
Nabestaanden	Solidariteit (repartitie)	<ul style="list-style-type: none"> - 80% van pensioen van overleden partner of - overdraagbaarheid van pensioenrechten
Extra	Langetermijnsparen (kapitalisatie)	<ul style="list-style-type: none"> - vrijwillig
In 2030	Solidariteit (repartitie) en sparen (kapitalisatie)	<ul style="list-style-type: none"> - eengemaakt stelsel met bovenstaande modaliteiten

5. Referenties

Arza, Camila and Martin Kohli, eds. (2008), *Pension reform in Europe. Politics, policies and outcomes*, London: Routledge, 220 p.

Baert, Stijn, Eva Derous, Bert George, Louis Lippen (2022), *Inactiviteit onder migranten in België: Uitgediept via cijfers en studiewerk*, Universiteit Gent: Stories @ UGent @ Work 5, 21 p.

Cappelen, Cornelius and Tor Midtbø (2016), *Intra-EU Labour Migration and Support for the Norwegian Welfare State*, *European Sociological Review* 32/6, p. 691–703.

Cavalié, Charlotte and Kris-Stella Trump (2015), *The Two Facets of Social Policy Preferences*, *Journal of Politics* 77/1, p. 146-160.

Centrale Raad voor het Bedrijfsleven en Nationale Arbeidsraad (2023), *De financiële en sociale houdbaarheid van de pensioenen, de tweede pijler en de gezinsdimensie van de pensioenen*, Brussel: CRB, Advies 2023-0653, en NAR, Advies 2.354, 9 p.

Commissie Pensioenhervorming (2014), *Een sterk en betrouwbaar sociaal contract. Voorstellen van de Commissie Pensioenhervorming 2020-2040 voor een structurele hervorming van de pensioenstelsels*, Brussel: FOD Sociale Zekerheid, 193 p.

Eggerickx, Thierry, Jean-François Léger, Jean-Paul Sanderson et Christophe Vandeschrick (2018), *Inégalités sociales et spatiales de mortalité dans les pays occidentaux. Les exemples de la France et de la Belgique*, *Espace Populations Sociétés* 1-2. Geraadpleegd op 23.2.2023: <https://doi.org/10.4000/eps.7800>

European Commission - DG Economic and Financial Affairs (2021), *The 2021 Ageing Report. Economic & Budgetary Projections for the EU Member States (2019-2070)*, Brussels: European Commission, Institutional Paper 148, 375 p.

European Commission - Directorate-General for Economic and Financial Affairs (2022), *Fiscal Sustainability Report - Volume 1*, European Economy Institutional Paper 17, Luxembourg: Publication Office of the European Union, 237 p.

Federaal Planbureau (2019), *DC 2019 - Doorrekening-Chiffrage 2019*, Brussel: Planbureau. Geraadpleegd op 3.2.20 23: <http://www.dc2019.be>

Federal Planning Bureau (2020), *Economic Policy Committee's Ageing Working Group*, Belgium: Country Fiche 2020, Brussels: ECOFIN, 42 p.

Federale Pensioendienst (2023), *Jaarlijkse statistiek van de uitkeringsgerechtigden 2022*, Brussel: FDP, 229 p.

Federale Pensioendienst (2023), *Niet-gewerkte perioden*, Brussel: FDP. Geraadpleegd op 3.2.2023: <https://www.sfpd.fgov.be/nl/loopbaan/jaren/niet-gewerkte-perioden>

Federale Pensioendienst (2023), *Regularisatie van de studieperioden*, Brussel: FDP. Geraadpleegd op 2.3.2023: <https://www.sfpd.fgov.be/nl/loopbaan/jaren/regulariseren/studieperioden>

Festjens, Marie-Jeanne (1995), *Het pensioen. Een lange termijn contract versus het schrikbeeld van de vergrijzing*, in: Marc Despontin en Marc Jegers, eds., *De sociale zekerheid verzekerd?*, Brussel: VUB Press, vol. 1, p. 271-331.

Guardiancich, Igor and Mattia Guidi (2022), *The political economy of pension reforms in Europe under financial stress*, *Socio-Economic Review* 20/2, p. 817-840.

Hainmueller, Jens and Daniel J. Hopkins (2015), *The hidden American immigration consensus: a conjoint analysis of attitudes toward immigrants*, *American Journal of Political Science* 59/3, p. 529-548.

Hinrichs, Karl (2021), *Recent pension reforms in Europe: More challenges, new directions. An overview*, *Social Policy & Administration* 55, p. 409-422.

Hjorth, Frederik (2016), *Who benefits? Welfare chauvinism and national stereotypes*, *European Union Politics* 17/1, p. 3-24.

Kamer van Volksvertegenwoordigers (2023), *Antwoord van federaal minister Pierre-Yves Dermagne op schriftelijke vraag nr. 1213 van volksvertegenwoordiger Ellen Samyn over de gemiddelde duur van het beroepsleven*, Brussel, 14.3.2023.

Kamer van Volksvertegenwoordigers (2023), *Toelichting door prof. dr. Yves Stevens (KU Leuven) in de 'Hoorzitting over de individualisering van sociale rechten'*, Brussel: Commissie Sociale Zaken, 25.4.2023.

Knox, David et al. (2021), *Mercer CFA Institute Global Pension Index. Pension reform in challenging times*, New York: Mercer, 94 p.

Kootstra, Anouk (2016), *Deserving and undeserving welfare claimants in Britain and the Netherlands: Examining the role of ethnicity and migration status using a vignette experiment*, *European Sociological Review* 32/2, p. 325-338.

Laenen, Tijs, Bart Meuleman, Koen Abts en Marc Swyngedouw (2016), *De Vlaming over zijn sociale zekerheid: voor wat, hoort wat? Analyse op basis van het postelectoraal verkiezingsonderzoek 2014*, Leuven: Centrum voor Sociologisch Onderzoek, Onderzoeksverslag CeSO/IPSO/2016-3, 25 p.

Lenaerts, Koen (2011), *European Union Citizenship, National Welfare Systems and Social Solidarity*, *Jurisprudencia Jurisprudence* 18/2, p. 397-422.

Lesthaeghe, Ronny en Patrick Deboosere (1995), *De demografische componenten van de bevolkingsveroudering in de Belgische economische context. Een exploratie op lange termijn*, in: Marc Despontin en Marc Jegers, eds., *De sociale zekerheid verzekerd?*, Brussel: VUB Press, vol. 1, p. 81-117.

Moeskops, Christiaan, Dominique Vanhove, Florian Paternoster en Pieter Gillemont (2021), *Belastinguitgaven voor de tweedepijlerpensioenen in België. Analyse van de working paper (mei 2021) van het Federaal Planbureau*, Brussel: PwC, 46 p.

Muñoz, Jordi and Sergi Pardos-Prado (2019), *Immigration and Support for Social Policy: An Experimental Comparison of Universal and Means-tested Programs*, *Political Science Research and Methods* 7/4, p. 717-735.

Muylaert, Jonas (2023), *5.178 Belgen krijgen hoogste pensioen van het land*, Antwerpen: Het Laatste Nieuws, 17.3.2023. Geraadpleegd op 17.3.2023: <https://www.hln.be/nieuws/exclusief-5-178-belgen-krijgen-hoogste-pensioen-van-het-land-niet-alleen-rechters-en-topambtenaren-maar-ook-intercommunales-we-wisten-het-zelf-niet>

Nationale Bank van België (2022), *Perscommuniqué - Financiële rekeningen van België (2022-II)*, Brussel: NBB, 12 oktober 2022.

Nielsen, Mathias Herup, Morten Frederiksen and Christian Albrekt Larsen (2020), *Deservingness put into practice: Constructing the (un)deservingness of migrants in four European countries*, *British Journal of Sociology* 71/1, p. 112-126.

Organisation for Economic Co-operation and Development (2021), *Pensions at a Glance 2021. OECD & G20 Indicators*, Paris: OECD Publishing, 222 p.

Peeters, Hans en Guy Van Camp (2016), *Het belang en de samenstelling van gelijkgestelde periodes in de drie pensioenstelsels*, Brussel: Federaal Planbureau, 29 p.

Peeters, Hans en Joy Schols (2021), *Belastinguitgaven voor tweedepijlerpensioenen in België. Een analyse van de omvang van de overheidssubsidies voor werknemers en zelfstandigen*, Brussel: Federaal Planbureau, 60 p.

Peris-Ortiz, Marta, José Álvarez-García, Inmaculada Domínguez-Fabián and Pierre Devolder, eds. (2020), *Economic Challenges of Pension Systems A Sustainability and International Management Perspective*, Cham: Springer, 482 p.

Reeskens, Tim and Tom van der Meer (2019), *The inevitable deservingness gap. A study into the insurmountable immigrant penalty in perceived welfare deservingness*, *Journal of European Social Policy* 29/2, p. 166–181.

Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (2020), *De federale cijfers betreffende tijdskrediet, thematische verloven en loopbaanonderbreking*, Brussel: RVA, 27 p.

Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (2022), *De federale cijfers betreffende de vergoede werklozen*, Brussel: RVA, 29 p.

Schokkaert, Erik, Pierre Devolder, Jean Hindriks and Frank Vandenbroucke (2020), *Towards an equitable and sustainable points system. A proposal for pension reform in Belgium*, *Journal of Pension Economics & Finance* 19/1, p. 49-79.

Schols, Joy, Wim van Lancker, Hans Peeters, Greet De Vil en Guy Van Camp (2022), *De loopbaansamenstelling van (toekomstig) gepensioneerde werknemers*, Brussel: KU Leuven en Federaal Planbureau i.o.v. Pensionstat.be, 35 p.

Van de Cloot, Ivan (2014), *De rekening moet kloppen. Welke toekomst voor ons pensioen?*, Gent: Borgerhoff & Lamberigts, 318 p.

Van der Waal, Jeroen, Peter Achterberg, Dick Houtman, Willem de Koster and Katerina Manevska (2010), *'Some are more equal than others': economic egalitarianism and welfare chauvinism in the Netherlands*, *Journal of European Social Policy* 20/4, p. 350–663.

Van Driessche, Victor (2023), *In 9 op de 10 Vlaamse gemeenten geldt onderhoudsplicht*, Brussel: VRT, 20.4.2023, Geraadpleegd op 26.4.2023: <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2023/04/19/onderhoudsplicht-in-kaart/>

Van Droogenbroeck, Michaël en Ewale Pironet (2022), *Investeren in de derde helft van je leven*, Tielt: Lannoo, 320 p.

Van Grunderbeek, Ellen (2022), *Steeds meer Belgen gaan vervroegd op pensioen. Pensioenonderzoek Acerta*, Brussel: Acerta. Geraadpleegd op 3.2.2023: <https://www.acerta.be/nl/insights/in-de-pers/steeds-meer-belgen-gaan-vervroegd-op-pensioen>

Van Oorschot, Wim (2006), *Making the difference in social Europe: Deservingness perceptions among citizens of European welfare states*, *Journal of European Social Policy* 16/1, p. 23–42.

Warisse, Christopher (2022), *Is home ownership still affordable in Belgium?*, *Brussels, National Bank of Belgium, NBB Economic Review* 2022/12, 19 p.

Werkten mee aan deze brochure:

Ellen Samyn, federaal volksvertegenwoordiger

Tom Vandendriessche, Europees volksvertegenwoordiger

Lode Vereeck, coördinator studiedienst

Madouplein 8/9
1210 Brussel
02 219 60 09

info@vlaamsbelang.org
www.vlaamsbelang.org